

May 12 1901

Scam

150

1901

SURGEON GENERAL'S OFFICE
LIBRARY.

Section,

No. 25093

Fig. (Lateral) ventral

O RINA Pars libri huius.	Ca.	.ii.
De tempore coitus masculi & feminæ & defec-		
cum iplius.	Ca.	.ii.
De occasionibus generandi & non generandi		
& menstruo mulierum.	Ca.	.iii.
In mulieris calidæ naturæ & quæ coit libet <small>er</small> .	Ca.	iii.
Ina mulieris frigidæ naturæ & quæ nō libet <small>er</small> coit.	C. v.	
Dissilio capituli.	Ca.	vii.
Secunda diuilio capituli.	Ca.	vii.
Tertia diuilio capituli.	Ca.	viii.
Mulier maricis in muliere.	Ca.	ix.
nuptia matricitatis puerorum. I. quando pueri nati eou-		
nt & quando non.	Ca.	x.
modo nascétiis infantis & de uentre matris eius.	Ca.	xii.
De rebus que nocent embrioni & mulieri grauida.	Ca.	xiii.
Diocclusione lactis & lâctantis & de ifante lactate.	Ca.	xiv.
Dispositione filiorum ad parentes. De conuenio. Et de		
cato ad nutricem nō propria matrem.	Ca.	xv.
Ina mulieris grauida.	Ca.	xvi.
ma sculi concepsi in muliere grauida.	Ca.	xvii.
In probabilitate quibus ad oculum & ad intellectum rei		
quam mulier sit grauida masculi uel femelle.	Ca.	xviii.
O tiomodo habetur notitia quod filios quæque mulier dei-		
re habere.	Ca.	xviii.
Capitulū signoꝝ in femina grauida: quibus habet nocturnū		
leptibrio est fatus uel ifirmus: nigerus latius uel maculatus		
quam in uentre matris q̄ extra.	Ca.	xix.
De animalibus in genere & in specie.	Ca.	xx.
Dissilio capituli de animalibus.	Ca.	xxi.
Explicit prima pars libelli huius de scientia		
philosophicae.	Ca.	xxii.
Utric incipit pars secunda plemento.	Ca.	xxii.
		a vi

23093

Signa cōplexionis rōe coloris in pelle.	Ca.	xxiii.
Signa complexionis ratione coloris in pelle: & quantitatis in carne.	Ca.	xxv.
Signa corporis calidae complexionis.	Ca.	xxvi.
Signa corporis frigidæ complexionis.	Ca.	xxvii.
Signa corporis humidæ cōplexionis.	Ca.	xxviii.
Signa corporis siccæ complexionis.	Ca.	xxix.
Signa corporis temperati & fani.	Ca.	xxx.
Signa corporis disteperati & male fani.	Ca.	xxxi.
Signa complexionis cerebri.	Ca.	xxxii.
Signa complexionis cordis	Ca.	xxxiii.
Signa complexionis epatis	Ca.	xxxiv.
Signa complexionis pulmonis.	Ca.	xxxv.
Signa complexionis stomachi.	Ca.	xxxvi.
Signa cōplexionis testiculorum.	Ca.	xxxvii.
De notitia partium corporis i omni aīali.	Ca.	xxxviii.
Signa cōplexionis malorū humorū.	Ca.	xxxix.
Signa nimia fanguinis.	Ca.	xli.
Signa nimia colerae.	Ca.	xlii.
Signa nimia flegmatis.	Ca.	xliii.
Signa nimia melancoliae.	Ca.	xlii.
Notula doctrinalis.	Ca.	xliii.
De notitia nimiae abundantiae humorum per somnia.	Ca.	xlv.
Somnia significatio dominii sanguinis.	Ca.	xlii.
Somnia significatio d. colere rubet.	Ca.	xliii.
Somnia significatio d. flegmatis.	Ca.	xliii.
Somnia significatio dominii melancholie.	Ca.	xlii.
Somnia significatio caliditatem.	Ca.	l.
Somnia significatio frigiditatem.	Ca.	li.
Somnia significatio humiditatem.	Ca.	lii.
Somnia significatio siccitatem.	Ca.	liii.

Somni significatio repletione humis.	Ca.	lvi.
Somnia significantia malos humores esse in corpore humano.	Ca.	lv.
De notitia auguriorum.	Ca.	lvii.
De notitia sternutationis.	Ca.	lviii.
Munc incipit tercia pars; i qua continentur capitula Phisico- miae in specie utriusq; sexus viri & mulieris.	Ca.	lxiii.
De capillis.	Ca.	lxix.
De fronte.	Ca.	lx.
De ciliis.	Ca.	lxii.
De interciliis.	Ca.	lxiii.
De oculis.	Ca.	lxiv.
De naso.	Ca.	lxv.
De naribus.	Ca.	lxvi.
De ore.	Ca.	lxvii.
De labiis.	Ca.	lxviii.
De dentibus.	Ca.	lxix.
De lingua.	Ca.	lxx.
De flatu.	Ca.	lxxi.
De uoce.	Ca.	lxxii.
De risu.	Ca.	lxxiii.
De mento.	Ca.	lxxvii.
De barba.	Ca.	lxxviii.
De facie.	Ca.	lxxv.
De auribus.	Ca.	lxxvi.
De capite.	Ca.	lxxvii.
De gula.	Ca.	lxxviii.
De collo.	Ca.	lxxix.
De spatulis.	Ca.	lxxx.
De brachiis.	Ca.	lxxxi.
De manibus.	Ca.	lxxxii.
De pectore.	Ca.	lxxxiii.
		a iii

De dorso.	Ca.	Ixxvii.
De uentre,	Ca.	Ixxv.
De carne,	Ca.	Ixxvi.
De costis,	Ca.	Ixxvii.
De femore,	Ca.	Ixxviii.
De costis.	Ca.	Ixxix.
De genibus?	Ca.	Ixxx.
De cruribus:	Ca.	Ixxxi.
De cauiculis pedum,	Ca.	Ixxxii.
De pedibus.	Ca.	Ixxxiii.
De unguibus,	Ca.	Ixxxiv.
De calcaneis,	Ca.	Ixxxv.
De plantis pedum,	Ca.	Ixxxvi.
De passibus pedum eundo;	Ca.	Ixxxvii.
De motu persona.	Ca.	Ixxxviii.
De gibbosis & strumosis.	Ca.	Ixxxix.
De natura hominis,	Ca.	C.
Notula doctrinalis,	Ca.	.C.

Capitulum ultimum libelli Phisonomiae: in quo comprehenditur intentio singulorum capitulorum eiusdem scientiae.

Ca.

¶ Explicitur Rubrica omnium Capitulorum contentorum in hoc prefatis volumine.

TINCIPIT LIBERUS PHISIOMONIE: quem compilauit magister Michael Scotus ad preces D. Federici romanorum imperatoris. Scientia cuius est multum tenenda in secreto: eo q[uod] e[m] magiae efficaciam: Continens secreta artis naturae: quae sufficiunt omni astrologo. Et cum his: hisc pars libri phisionomie: cõfert ex tribus partibus hoc est proemium.

THEMPEL inter carceri quibus re oportet esse sollicitum est scientia boni & mali: ut eam modis omnibus inuestigare per te metipsum in libris auctorum & omnibus scientiis: & paucipaliter earum scientiarum que dicuntur artes. Et hanc facies penitus: quando anima tua fuerit in quiete: & corpus tuum habuerit spacium: prætermis negotiis: genium ali quid a maiestate tua pertinetum: & eis respondentium. Debet enim scire q[uod] duo sunt tempora homini: uiuentis. scilicet tempus pacis & tempus guerræ: & duo sunt cibi: Corporalis & Spiritualis: Corporalis partium ad nutrimentum corporis Spiritualis uero ad nutrimentum animæ. Sciendo q[uod] sicut cibus corporalis conseruat corpus in bono statu: si sit factus ratione: & assumptus per mensuram ab animali: cui conuenient: & in tempore congruo: eo q[uod] non in omni tempore omnia conueniunt: Ita cibus spiritualis recipiat animam bono statu: si sit factus ratione: & assumptus per debitam mensuram in tempore congruo: atqueque aetatis virtutis in honeste. Scriptum est enim q[uod] sicut frigida calidis & calida frigidis temperantur: ita contraria contraria curantur: & medelam recipiunt ordinatae. Similiter est utile inquirere diuersos auctores & magistros propter diuersas sententias: eo q[uod] diversi diuersa sentiuntur: & moment scientia uel ingenio gratio lo naturæ: quod disfunditur delaper. p[ro]ficiens multum

a. iiii,

postea: & est origo scientiae. Vnde eximco consilio doctio
res magistros & homines ingeniosos naturaliter: cu[m] aliter
apud te inuenies: & t[em]p[or]e cum multis sermonem facies: co-
ram eis sapienter ac' domes[ti]cice uerba pronuncias. Puta-
bis in diuersis propter diuersa: & facies eis quastiones quā-
do tecum erunt: & dicta eorum in corde seruabis: in imo
sterum & tibi & ceteris prodesse possint. Nefas terra in-
cult[ur]a & arida: quae cum sit sterilis ab hominibus reproba-
tur. Manutene studium: scientiarum in tuo regno. Sufac-
fieri disputationes ante conspectum tuum: & tuus amicus
in his glorietur: ut tuum ingenium in melius reformabitur.
Tuum studium scit uelle regnare diu. Et hoc erit: si te dede-
ris uirtutibus: uitia uitando. Et de tali mortalitate aliquid
dicemus: si deus uoluerit. Sed hic dicimus: q[uod] des cor tuum:
cognitioni boni intellectus secundum discretionis mensu-
ram. Si amicus dei fide: spe: & opere. Nec obuietas ample-
cti illam (cientiam: quae a philosophis phisionomia natura-
liter nominatur). Et h[oc] scientia ē illa inter ceteras: qua cau-
te multi homines quondam usi sunt: gloriari & exaltari ap-
ud magnates: scilicet imperatores qui transferunt. Simp-
liter apud multos reges & baronos. Et non quia adeo pre-
cedant reliquos homines: Sed propter hanc scientiam: &
propter huiusmodi plurimas alias: quas secreto auerunt.
Vnde dictum est: honora hominem propter scientiam: &
Requite notum amicum propter necessitatem. Apud enim
quosdam melius est philosophari q[uod] ditari. & apud quosdam
melius ditari q[uod] philosophari: & apud quosdam utrumque
nocet: & apud quosdam neutrum debet requiri. scilicet a sa-
cientibus ueram penitentiam in hac uita. Huius enim scienti-
ae inquisicio est pulcherrima in natura: cuius perfectio at-
tribuitur phisionomia: de numero antiquorum phisiono-
mum doctori in scientia naturali. Vnde quidem haec

scientia nomen traxit ab eo: studiorum cuius grande fuit diu
& dia: cum inuestigare ac etiam irreprehensibiliter congre-
gare. Collecta est enim haec scientia ex compositione ho-
minis utriusque sexus cum qualitate possibili modi status
personae uiuentis. Et ex hac scientia naturae ingeniosae
quae cognoui: tibi domine imperator sub lucida breuitate
in hoc libello penitus enarrabo. Dicis enim quidam sapientis
Phisicionomia est scientia naturae: insinuatione cuius per-
tus in ea sufficienter agnoscit differencias animalium per-
sonarum in omni gradu sui. Et quia omnis scientia est à
phisicionomia: dcirco eam in hoc loco diffiniamus: Phisio-
nomia est doctrina salutis: electio boni: & uitatio mali: com-
prehensio virtutis & pratermissio uictiorum. hoc autem
inducit uerus amor dei: timor diaboli: fides mitigatoria: spe
pretermis imperdibilis æternæ uitæ: & iudicium mortis: qua
uideatur penitus: qd hic omnia relinquuntur carceri: quia re-
nentur: sit non ulli ualeat scientia: nec potentia nec congre-
gatio personarum: nec gratia pulchritudinis: nec voluntas
& omne bonum. Vnde dixit quidam: Omnia transibunt
nos ibimus: ibitis: ibunc: Cari: hon: cari conditione: pari. Ee
alibi dictum est: Omnia transibunt praeter amare deum.

Constituo ergo o Federice Imperatori tibi ex hac scientia
phisicioniae regulas & constitutiones abbreviatus: quas ti
bi pono satis sufficienter. Iugo quarum si te bene adie-
ceris: habet tibi magnum pretium: laudis ex multa sapientia
& uirtute: cresceret tibi etiam magnum & grande ingenium
sapientiae ad nobilitatem tuæ naturæ: quam sapientiam si
in mente habueris memorem: melius intelliges dicta loquè-
tum: tibi cautius agnoscere tuos sapientes & alios tuos: &
audiuimus non & alios homines indifferenter: qui tecum ha-
bebunt gratiam eloquendi: uel ante te aliquid faciendi: quod
non est parum. Et ex industria huius scientiarum in te secrete

habebis grandem partem consiliorum consulentium tibi
& exultationem uirtutum & uitiorum quasi ut semper se-
cum habitantes in factis ubique. Sed ante q[uod] hoc tibi re-
citem ordinare per singula capitula uolo tibi enucleare hi-
storiam prioris substantiae: quasi incipiens a fundamento
primae materiae: quod potest esse tibi multum earum mul-
tiplici ratione: eo q[uod] pauci hoc sunt scientes in ueritate.

¶ Prima pars libri huius.

Cap.

¶

Dobilis Imperator vir gracie quasi ornum
gratiarum & donorum ex grandi amore tibi
notifico sacratissimam scientiam naturae: qua
potest appellari consolatio: Et quae non mul-
tum dicitur gentibus idiotis: nec etiam est di-
cenda. Sciendo q[uod] qui esam bene nouerit: & memorem in-
mente habuerit: quotienscumque castus incurrit: ipsamque
exercitando si incipiat loqui de ipsa cum altero: Et alle hanc
scientiam ignorauerit: videbitur illi q[uod] ipse sit propheta vel
sanctus. Et hic postea recomendabit eum ubique dans ei stu-
dios preium magnae laudis. Amabitur a gentibus notis
& ignotis: que audierint loqui de illo: & honorabatur inter
eos. Et hoc non est parum uidelicet inter uniuersas gentes
famam sapientiae & scientiae celestem obtinere. Solas igit
q[uod] & motu superiori sit & motu inferiori. scilicet partim
in genere & partim in specie. & motus primus. conceptio-
nis ex uteroque sexu est amor naturalis viri in mulierem &
mulieris in virum in caloris uniti genitalibus. Sciendo q[uod] vir

est agens: mulier vero patiens. unde ambo habent cum rela-
tivum in coitu sit mutua relatio. Eoque semen unius
referror alterius: utrumque est antecedens alterius. Luxu-
ria viri primitam radicem habet in lumbis: & libido mulie-
ris in umbilico. Vnde Job Virtus eius in lumbis eius: & for-
titudo eius in umbilico uestris eius: Iuxta illud dominus
in euangelio. Sint lumbi uestris praecincti: & lucernae arde-
tes in manibus uestris. Tempus enim congruum in uero
est in hieme & in uere ad coendum: mulieris in aestate &
autumno. Illud autem est propter contraria complexio-
nem temporum & personarum. Complexio quorum nihil
aliud est quam caliditas cum frigiditate & humiditas cum
siccitate. Item dicimus qd neuter non posset agere cum de
lectu: nisi haberent instrumenta ad hoc deputata cum intus
quam extra. Vnde uir habet suos testes extra ventrem (ap-
pelle). Mulier vero intus uidelicet extra principium vul-
vae. Tamen non sunt in omni similes testiculis viri. Vnde
mulier habet suum semen ex testibus uestris uir: & hoc mo-
uetur ad coitum ardenter. Semen vero testiculorum dici-
tur propri spem: quod descendit ex omni humore cor-
poris diuino & partito in omnibus membris effluentie: cu-
jus est nobilior pars omnium humorum & subtilior. Et
hoc semen in se continet omnem naturam & complexio-
nem quarumlibet partium totius corporis: a qua descen-
dit. Scinduntur est qd sperma uiri est calidius & fortius il-
lo mulieris. In emissione uero spermatis utriusque a na-
tura superiori tributur omnis uitutis effectus & uitutis
augmentabilis pro tempore decurrente. Ex secundum
cursum corporum superiorum sicut dispositionem cor-
porum concipientium fecundus recipit simul & semel omnia
& singula quae posset differuntur ordine temporum

diffinitio sphaerulae

Et natura. Quantitas autem embrionis sic secundum quantitatem feminis virtuosi & matricis; quae matrix si fuerit bona & complexionis embrio uadit ad perfectum; & econtrario. Unde si semen discurrat per matrem in longum foetus erit longus & gracilis; & si in latum uel quasi redundantem curvus & grossus. Quid autem sit sperma sic diffinitur. Sperma est prima materia embrionis creandis uel sperma est artifex creandorum infantium: uel sperma est semen animalis sine spiritu & nobilioris sanguinis & prioris ad instar uini rubri: quod ex agitatione conuertitur in sperma candidum. Et cum illa substantia sit nobilior parte remanente ac leuior & uirtuosior: ideo superascendit.

Et est sciendum qd si de semine uiri plus fuerit qd semine foetus erit illi similis in pelle & forte in sexu. Verbi gratia mulier quedam erat alba: & cum coiret cum athyope peperit filium albam. Alia mulier nigra coiuit cum uiro albo: & peperit filium nigrum: ut patet hoc toto tempore. Verum est qd si mulier sit iuuenis: cum in coitu sit in memor sui uel uiri uel alterius: & proprie cum semen diffundit generationum gentium erit omnino similis. Et iam probatum est miles & in animalibus. Cum uero sperma exit coitu est maxima delectatio in naturali corporali & spirituali secundum quantitatem illius & testiculi de quo cix. Sciendum est qd ex dextro maior est dulcedo qd ex sinistro: & ex multo semine qd ex paucis: quia sperma diffunditur completa a serate per cauam: ut unusquisque manuteneat sibi uitam productius. Dicimus qd cibis sunt quibus semen augmentatur in uafis: ut rapax: cicer: carnes recentes: gallina: casta: ti: porci non saliti: oua fortilia: fabrum: fractum: cibus de pastapantis recens non calidus & cetera. Tunc etiam quibus cibi semen deficit absq; emissione: ne carnes salire: cibi acris & acerbi: panis siccus ut. xv. dierū & biscoctus &c. Itē ciba-

rum quidam inducunt luxuriam ut scinchus: qua sorbilis:
caseus dulcis: eruca sicca: uincum purum: ostraca saturitas cō-
ueniens ciborum: & quedam electuaria. Mōuent autem lu-
xuriā species decoris alterius corporis ad corpus sibi amo-
re conueniens uisu & tactu. Verbi gratia Si uir bene uideat
mulierem iugenem & pulchram & econtra. Et per uenissimi
lem: ut si adolescentis adornerit ad instar pueræ: uel habeat
faciem inclitam ut semella quā contingit fortis motus: ut
patet in sodomitis. Sunt etiam quidam cibī quorum come-
stione castitas conferuatur: ut portulaca lactuca: eruca uiri-
dis: acetum compositum: uerbita: cacumen: ieiunium: pani
cūs cibus: portatio iaspidis & thopation: absēntia corporis
decoratiōiētate & adoratione. Vir habet uirtutem calam-
tar: ad similiēm: & mulier ad uirum: quā uisu propinquu-
mā ad imicem continguntur. & sicut de chalybe & silice
exit quandoq; scintillat: ita de spermate exit quandoq; con-
cep̄io. & matrix est embrio: sicut olla ad coquendū epū-
lūm: & lar ad frigatiam de pasta. Et scindūm est q; raro ac-
cidit: q; exeat sperma ex utroq; testiculo uno coitu. scilicet
utriusq; agentis & patientis. & ob hoc una tantum sic con-
cep̄io uel creatio: quando conceditur de super dono gracie
nec aliter. Sed si ex duobus testiculis utriusque coitum fa-
cientis sperma exierit: & in duas partes matricis diffunda-
tur: unde sunt creature uel amplius secundum diffusionem
per loca matricis. Unde cum matrix conficit ex leptem cel-
lulis sive crispaturis: ut poterit in ventriculis omnini & porca-
rum & cetera: mulier potest leptem filios concipere & por-
tare: Volens autem dominū imperator q; omnia & singula
cognoscas per te metipsum: quomodo embrio concipitur
sive generetur ex utriusque coitibus in congruo tempore
& coitu facto conuenienter: inquirentibus nobis: aperie di-
cēmus fecundum: q; nobis per lexem uidebitur enarrare.

**De tempore coitus masculi & feminæ & de defectu
sorbi.** **Capitulum secundum.**

Principium temporis coitus scilicet in quo sperma dulciter exit vel amare in masculo est post complementum annorum. xiii. & deinceps usque ad annum lxxvii. ad plus. In femina uero post complementum. xii. annorum & deinceps usque ad. xl. annos uel. l. ad plus; & cum hoc spermatis exitu incipiunt pili paulatim omni in pechino unitas quorum dicitur fernus. Similiter nascuntur in naribus naso in maxillis masculis: sub affelliis: & circa sexum dorsum: super brachia: manus. & crura: Sicut incipiunt oriri in tempore ueris frondes in arboribus: & in herbis flores: & rami. unde porri corporis aperiuntur & producunt aliquid sui generis extra solitum. Item sibi uox inteatur: Caput uirga masculi decooperitur: mammæ feminæ incipiunt tumescere: uterque naturaliter se mouet ad coitum: ex magno delectu panter in naturalibus membris nisi libido sepe refrenetur per accidens: ut per ieiunium & per asperam uitam ciborum. Post autem spermatis emulsionem utrique mutant figuram principaliter in facie: & uirtutem in carne: & confuetudinem in moribus: in cogitationibus: & ingenio. De coitu dicimus qd si quis ipsum nimis frequenter: sive etiam in diebus contrarii temporis ei nouka continguit in contrarium: que quidem faciunt corpori ista que dicimus nunc. Nam coitus continue factus opacum corpus infrigideat & desiccatur ab humoribus: & talis actus sentit inconvenienter cerebrum capitis & oculi: quia cum cerebrum plenus liquidatur ut glacies in sequenti die & proprie in parte oculi lachrymant. contingit dolor capitis qui dicitur loca siue emigranea: & proprie circa horum nonat & deinceps.

¶ Diaminiuit etiam coitus inconvenienter factus micro
omnium membrorum: cui sit sperma collamentum splo-
rum. Macro corpore figura sit turpior in aspecto: nulus ocu-
lorum abbreviatur: uita annihilatur: debilitatur spiritus: ap-
petitus cibi perditur. Homo sit oblitiosus faciendo nimis:
piger in cundo grauis in moribus solitis simplicior in inge-
nio grossius in laborando uanus: in credendo alteri uicio.
Capilli sibi facile cadunt: & citius canescunt: & sit calvus
in fronte & in fuscinitate capitis: facile inflammatur ab aere
contuso: Qui cum putatur non bene amittere tempo-
ris in quo coeuit nimis uel contra documentum confi-
rum coiuit natura. Et de ipsis omnibus fatigat per con-
trarium ut in pueris uel puellis nondum corruptis quoniam
ad talia non incurunt: quia non canescunt neque calue-
scunt nimio capilli sibi crescunt ut herba in horto. Et hoc
patet in tricis puellarum virginum ante quam coeant: que
post multum coitum perdant capillos & colorem. Et tunc
per capillos & colorem ualde mirantur cauerni propriam
ignorantes. Idem est de nbris: quemjam bene perpendiculariter
de casu capillorum: & de dolore capitis: qui emigrant
appellant: sed non cognoscunt q̄ frequens coitus non est in
congruo tempore factus. Vnde super hoc quidam dixit
& bene: & memorie firmiter tenendum est: Vere coire
nunquam quoque tempore confert: Sanus in amplexu
si vis tu fore coito. Vnde qui a contrario tempore sibi sub
cultu querit nimio coitu & incubituaria & cibis temeraria
complexione: siue faciliter aspergit infirmitatem periculofusam
in breui tempore: nulli forte se adiuuet maximis medicina-
rum suuaniendo. Tamen dicimus q̄ qui nimis perire
rit inuicrem: lauet sibi pares & puluis brachiorum & pe-
dum bono uino & comedat bonos cibos: ut restauere
tur quod perditum est de ferme. & de sanguine. Bunc

autem reculti qui sarcinam percipiunt ex usu ueneris: Atque
dum facile insinuantur ualer enim languidissimis: nocet uero
flegmaticis & colericis & melancholicis. Et prodest secundum
caulam interuenientem & statum. Qui enim multum min-
git sepe recipit nocturnum percoicum eo q; superficialia
es corporis insufficienter nudantur per uterum: qui si uita
coitu facile affirmatur: & cito moriuntur. Vix est q; quedam
faciūt satis urinare ut caro uolatilis & omne diureticum:
ut petrosilium: crocus: cicer: rapae: fæcola: nucleus catalpæ
&c. Sed si pinguis sanguinitas non quatur: coitus & super-
fluuitate seminis: pennis implet uasa: loget infirmari: ut po-
ret in damnicellis: que nimis conseruantur in virginitate: in
uiduis: & religiosis mulieribus: & malcolis.

**¶ De occasionib; generandi & non generandi & de me-
strio mulierum.**

Oleis Aristoteles cessante causa certi effectus. Unde
in uirilis tunc causa generandi & non generandi. Causa
enim generandi est primo: uolumis dei. Secunda ca-
est si status personæ fuerit bonus in sanitate: & congruus
in usu regiminis caborum & potiorum: & econtrario. Vt ap-
pro mulier generet ista sunt principaliter praecienda. scilicet
ut matrix sit sana & in suo loco & non suffocata: & horæ co-
plexionis in caliditate. Sperma utriusque sit dig. perfervit
& præcirens uiri ad hoc ut sit bene uideolata & confusa sua
digestione: Ambò coquuntur: inutriuntur: & consumuntur.
¶ Virga sit longa: mulier iuvenis: uel que: non deficiat ex-
amen fruoris. Matrix contineat ipsorum receptum ad uoluntatum
medium dicimus: ut mulier collum: hinc ad tres circumspectio-
nem datur aliud: semen: uel ut aperitur: opacum: & nec mulier
edat tunc cibum frigidam: naturam nec fieri bothoructum: nec
recipiat frigus. & sic potest ualere potius facit exhortatione.

openduntur in utero coitus & cōsumus. Quidam mulierē sed mō-
bens grauidari debet stare cooperante cum utro. Ita si de tensi-
re animo electum est ut femen inchoearet & plicata in uno
latere secundum q̄ grauidari desiderat: facia grauidatione
se diu custodiat & sedeat in loco cum uno peribus & rebi-
bus. De meū isto dictum q̄ ille casu contadatur purum
sit rabidus & se aspergatur herba urens ficitur. infaruat
homintm certa datione & reddit leprosum. Meastrum ē
superstitias ciborum quae non bene digeruntur defectu calo-
ris naturalis unde est leprosum imperfectum & est ad conci-
piendum utile. Et in istis autem casis alium in concoctio-
ne timetur & in templo in cellula quāq̄ non fuerit genera-
tio non valet. sed in templo natus fuerit in loco complicito
nisi conceptus erit signatus in malum. Et si filias genitrix
temporis sui deinceps creatura erit male lignata: ut gibbo
& cetera: aut efficietur leprosa & cetera. Ita si mulier sit me-
mor: aliquid cum femen diffundit cum utro: creatura affi-
nillabit sibi in parte. Et ut eius memoria sit utilis: debet do-
ceri a utro: q̄ non recordetur cum de tali: vel de talib⁹. Et felice
menstruum & decreta: ut secundum humanum & rite in simili
& ita sperma utriusque seruitude potest eti⁹ augeret: nequa-
rit exitum. Sciendo q̄ mulier multo ab aliis nichil tanta
paucō abundant spermate: & ideo non curar de coitu: & ecō-
trario.

Sigla mulieris calide naturae & que coit libenter. C. III.

 Ligna autē calide mulieris & que libenter coit sunt
ista: levigata: completis annis duodecim: sit admi-
nus semel corruptissimum habens partus: & illas
conuenienter riles: & duras: barbata in locis confuetis &
pilosa: ut in crinibus: & pectine &c. & c. & c. Quis pilis sunt
grossi & alperi capilli: cuiuspi & surerit adax i lingua loquē-
b

do uox subtilis & ales si animo superbas alteri crudelis & nō
bene pia: ualde curialis receptu & tactu frustu omnipibus
personis & præcipue nonis & amicis: boni coloni in facie:
recta in hasta: macra in carne: plus a cravatæ colla. Talis n.
mulier semper requirit coitum & complet in actu suum de-
siderium: patico abundant menstruo & quandoq; non est exi-
tus eius omni mente ut ceteris: immo transiit uerbi uenit &
plus: ut duo uel tres: sed calu ingrauidatur: & paucum habet
haec mulier lac: & è fortis grandia & nō gratidæ. Caro eius
nō sic fetet i sudore: ut contraria mulieres: q;at libenter: cir-
cuit loca: & delectat solatis & ornatis suis ea por nitre: w
Signa mulieris frigidæ naturæ & quæ nō libenter coit.
Igna vero frigidæ mulieris & quæ nō libenter coit
Sunt istamimia pueritia: minima grandes & proprie-
molles: nuditas pilorum in locis quæ solent cis abu-
dare: capilli longi multi & extensi: cito crecentes: de facilis
pauida: in loquendo contra alterum non est audax: facile
credit omnia quæ audit. & ideo conuercitur: cito ad bonum
& ad malum: et condolens alterius mulieræ ac pia: futuus
raro desiderium complet. carnes habet undiq; molles: in fla-
tu loquendo est debilis & omni membro personæ: multo
abundat menstruo: ei discurrit omni mente ad instar ma-
ris per lunam: plus tendit ad pinguedinem q; ad macredinem
in facie est pallida uel sine colore: cito ingrauidatur: & gra-
uem habet portatum plus & omnis secundum uirtutem em-
brionis: post partum multo lacte abundat. **S**igna autem gra-
uidationis in muliere: sicut ista & multæ: ut est transmutatio
stomaci: cessatio menstrui &c. ideo debilitatur & transmuta-
tur in aliquo: a statu priore pro eo q; meatus: purgationis
sunt impediti: & menstrua in uentre multiplicantur. Ad hinc
pregnandum ualeat ante coniunctionem liebodiomia pedū
mundicies matricis: & similiter si se excuset de coitu loque-

la. Si hoc facit saepe lignosfera tundat esse impia etiam propter uero curia citias impregnat puerula q̄ semina matura, proprie tenebantem fuoq; humores: quia facilius comiscent: & contractantur in corruptione: cuius exemplū est in plantis mouellis a boja: & mulier parva cum maiori parit dolore q̄ magna: & debilis q̄ fortis: & frigida q̄ calidat: & pinguis quam macra forma autem pedum significat conditionem cultratae & strictae: ex qua fit partus.

4) Diuinitio capituli.

Ca.

VI.

Vonā mulieres non habent in se tantū calorē innatum: quoq; malos humores in eis abundantes ualeant defecare: neq; possunt pati tantum laborē neq; rā fortiter ut faciunt uirtutē sūnt eis debiliores in omni uirute & opere: & maxime cū cōplent suum coitū. Sciendū q̄ natura ob hoc libi tribuit quoddā purgamentū qd̄ flos nominatur in vulgarī: & menstruū in scriptura. hunc autē humorē uirtus naturae eiecit ab eis omni mente a. xii. anno inantea usq; ad annos. xl. uel. l. ad plus: nisi sint grauidæ uel lactantes: aut eis danta frerueniar q̄ stringat: uel nisi natura liter sit quasi hermaphrodita: uel minus calidæ naturæ unde mulieres postq; sunt cōplete ueratis mundant per menstruū uel coitū uel p ludorē ut ruficane. Vnde si quæ virgine saepe uirga coeat uel uirga firici: ut quedā uiduae & moniales & caetera sūnt macræ & in facie liuidæ. Sciendū q̄ plus nocet eis una expeditio coitus q̄ septē uiro. sed si raro coeat uel nō: & bene fluxū purgent: cito icrassant: nisi seminis faciant laborare uel ieiuniis: & ideo aliquantulū cōcupiscunt coitū cū caloris naturalis multiplicādo semē. sed si bepe uiuāt cibis & potibus: & nō grauiter fatigentur idigētes coitū: ut uiduae morbidis & quedam monacæ & reclusæ: facile infirmantur: & efficiuntur liuidæ & reumaticæ: & miseria uiduum in statu sui corporis hoc ignorantes: & de hoc

b. ii.

medici non semper bene perpendunt. Et est magnus defectus in eis folo errore. Sed cum non sit fibi iustum talia ex-
plorare consilere debent iuxta honestatem in comedendo.
uel abstinentia: & q[uod] parum comedant: iuxta temperientia:
se multum fatigent: & non sicut ocoisit: aut in oratione mi-
tria: & cant per loca hinc illucundis per hanc uiam cessante
tentationes carnis. Et humoris superflui. Si vero malitia flu-
xum patiatur: & vir eam cognoscat: facile fibi uirga uiciat: &
ur patet in adolescentibus qui hoc ignorantes uiciantur quod
doy: uirga quandoque lepra: Et si mulier tunc concipit co-
ceptus efficietur inciosus defectu membra ut dicitur uir-
tute uisu &c. De flore mulieris est ut arboris: quoniam
fructum non portat nisi prius floriferat. Motus vero men-
strui est secundum lunam: Spermatis vero secundum foliis:
& donec mulier abundet flore: sic possit concipere sicut uir
qui feminis uirgam eredat: & sicut multis caulis contingit
fluxus fructus ab arbore: ita potest constructura. Vnde pro
utraque causa solet mulier graviter infirmari. & ideo ualeat
exitus sanguinis de naso & de vulva &c. Dicit enim Hippo-
cras q[uod] mulier non potest concipere propter nimiam graci-
litatem & macredinem & propter nimiam pinguedinem.
Causa est quia ex utroque casto os matricis est strictum: stri-
atura cuius semen non intrat reperiens. Constantius uult
q[uod] mulier habens uoluans nimis parvam: quae cognoscitur
forma peduro non coeasne parti percitat impregnata. Sed
quia sunt quaedam mulieres sanitatem percipientes fr[em]e quod
ei coitumur quidam uiri dicimus q[uod] omnino copiant licite:
aut portent secum iaspidem uel thopation &c. vel uitam fo-
ciant regularem. De embrione dicimus q[uod] est simulus fru-
ctu qui adhuc pendet in arbore: quoniam dum est tenet in
ramo cadit leui occasione & perditur: sed quando plus cre-
scit firmior efficitur obstaps uictis: quibus cadas. cum autem

est materatus ut pīrū & fīcū cādīt. Et ita est de embrione
creato: quia donec non est bene ligatus in leco sua: sedis fa-
cile cādīt siue per saltum siue per ballum &c. Vnde circa
principium sui ortus & circa finem suę matritatis facile ca-
dit: in medio uero hōp: duog: tempore nō ita leviter cādīt.

Tempus uero periculi est primus mēnsis, secundus septi-
mūs, octauus nonus, de primo mēnse dicimus propter tene-
ritatem nouitatis, & de secundis propter matritatem.
Hippocras dixit quod femina pregnans ante mēniū odī-
num nec post lepītum flebōthōmetur: sed mēnle q̄to
& sexto secure si ei sit necessaria, verum est q̄ cum timore
sciendū est: & paucus fāngūs dēbet extrahi: & tutius est se
abstinentē. Homo non debet dicere studiose coram prægnā-
te & præcipue puella. ix. annōge aliqua quæ ip̄a cupiat ardē-
ter: nec ex eis ualeat habere. Cū iam multæ mulieres q̄dide-
sint embrionē. Et sciendū est q̄ appetitus eius transferetur i.
embrionē. Et ideo pro utroq; tacendum est. Si uero mulier
gravidā omnino gliscit comedere cretam uel carbonē &c.
ne sibi sit periculum edat modicū: pro medicina urat. ci-
ceribus aſlatiſ fabiſ &c. Cū uero pregnans appropinquauē
rit parturiſt timet causa moris dolore utatur balneis: &
ungat ſe oleo oliu: et pedes oleo rosato ſi inflauerit eos uel
aceto aqua debilitato. Ita faruæ uoluntates ut carbonis cal-
cīnæ &c. plus contingunt in prima gravidatione et secunda
q̄ poſtea. Si pregnans quidq; perdat fāngūm ore uel naſo
uel defubitus ſignum est q̄ fecus eſt nimis debilis & in peri-
culo cum no poſſit recipere ſolitum nutritiuentū quis hu-
mores ſint multiplicari in ventre prægnantis. Et cū fluxus
contingat ex frigiditate: ſibi ſubueniendū eſt cibis calidiſ et
ficcis natura in primo gradu uel in ſecūdo: aut cibis calidae
et humidæ naturæ: ut zinzbere: cumino: carnibus recenti-
bus: ut gallina: pīrū: uite petroſilio: laſtē amigdolæ: ouis for-

bilibus: ciceribus fractis: odoribus multici et thuris et brundis
modi. Pragnatum quedam facile parturiunt: ut bene sanæ
& habentes os uulnæ latum: matricem magnam: Et quæ plus
funt macræ: q̄ crassæ. Grauiter uero parturunt: molli puer-
læ: infirmæ: crassæ: & debiles habentes os uulnæ strictum.

Secunda diuisiō capituli: Cap. VII

Tem dicimus de coitu virtuoſo & de generatione
creatüræ q̄ nō debet coiffe necesse meq; mulier
ſpatio octo dierum. Scindum est q̄ quanto magis
ſperma utriusque fuerit feruatum tanto & productum. Et si
idem ſperma ex bonis cibis fuerit generatum tanto magis
erit digestum & uicorum ac virtute plenum. In concipiē-
do uero mulier non debet eſſe plena floribus neq; omnino
uacua: sed nouiter mundata: ita q̄ matrix ſit aliquantulum
munda. Et quoniā uir effundit ſemen & ipſa ſuum: ut am-
bo ſemina muſceantur: & cum peruenērūt ad pūctum exitus
anum temeat eleuatum ſuo poſte procedendo studioſe uer-
ſus illam partem cuius generationis gl̄ificat cōcipere membra
rando alicuius formoli: & ſemen bene diſcurrat in cellularam
matricis per longum: ut embrio recipiat formam laudabi-
lis longitudinis. Completo menſtruo oportet ut mulier cō-
ſertim iaceat ſuper illud latus: i quo reſepterit ſemen: & mihi
tum repaulet nec uulnæ abſtergar intrinſecus: nec motum
ſui faciat: nec urinam effundat: nec ſe eleuerit de lecto ea die
ſtingens ſe dolere caput &c. Vel ad minus in eo latere do-
miat tres horis: & ſi nō poterit dormire ſic iaceat calida.
quādo autem de lecto lurgere uoluerit: plane ſe motueat: &
ſeu auiter uadat: & omnia faciat: a cursu in ea die ſe abſtineat
a ſaltru: ab alio coitu: a quaſſatione: a multo cibo & portu. Ci-
bus eius fit ſanus & bonus & bene coctus. poſt prandium
dormiat aliquātulum ſtas cooptata: ut ſit calida: nec poſſit

recipere frumentum & le permitat cognoscere a viro p septem
dies uel amplius: ne cella referet. In latere dextro dicimus
q[m] masculus c[on]cipitur: & i finistro feminus: quidam poluit
nos uero dicimus q[uod] latus nō facit ex toto sed item testicu-
li: quia de dextro exit masculus: & de sinistro feminus: uero
est q[uod] complexio lateris p[ro]ficit generationi: & cu semen exit d[omi]n[u]m
testiculo dextro s[er]tis maior dulcedo q[uod] de sinistro: & q[uod] p[re]z-
dicta sunt uera iam probatu est milies: qui habebant tantum
unu testiculum: quonia illi q[uod] habebat testiculum dextrum c[on]cipiunt
males: & habentes sinistru c[on]cipiunt feminas. Scendum q[uod]
in hora effusionis est totu iudiciu costellacionis: c[on]cep[er]e li-
cer sit occultu astrologo. Vnde mulier debet notare mensem
diemi & horā bono arbitrio quādo coit coitu generationis:
& tūc esset iudiciu facile. Generale est q[uod] cōceptus nō cessat
ex toto a prole. Vnde dixit Paphilus Sæpe solet filius simili-
lis esse patri. i proprio semini. Et alius dixit fructibus ipsa
fui qua sit dignoscitur arbor. Insuper dicimus q[uod] si eut ē im-
possibile q[uod] ho unū pedem teneat in terra & aliū in calo: ita
impossibile ē q[uod] puer natus sit similis suo genitori omnino fi-
gura corporali uel moribus. Si quis uero his duobus careat
ens magis uel minus: omnino nō ē generatus ab eo qui nu-
trit & tenet pro filio q[uod] cognoverit matrem. Nam de uno
pueto multi possunt aquam haurire. Qui uero poluit semē
in conceptu illum plus amat: & ille plus sibi similitudinē tem-
pore discreciois. Et est regula generalis q[uod] filii quodammodo
plus macrizont q[uod] patrizant. unde regula generalis est q[uod] quā
to plus uterq[ue] se abstinet a coitu tanto citius generat postea
coiens: ut patet i illis qui se diu seruauerunt: quia vir ueniens
ad uxore cito eā grauidat. Et est notandum q[uod] si femē sit mul-
tū: & icter i o[ste]s cellulas matricis: & ibi debito cōseruet: lep-
te filii generatur: & septimus est hermaphrodita. I. qui i me-
dio generat: & plus septem non speret habere i uno partu.

b iii.

C Tertia diuīsio capitulo. Forma mulieris de matribus.

Capitulum octauum et nonum.

Siendū est item q̄ in primis diebus post coitū genera tantū semine diffuso in loco ualitudinis matris: cuius haec est forma secundum dispositionem diuinæ potentiae sit tanq̄ lac coagulatum sive butirum: postea in tribus diebus sequentibus remouef̄ a qualitate p̄fati lactis: et sit tanq̄ fanguis. in sex diebus sequentibus ille fanguis coagulatur: et durefcit multum: et sit paruae quanti tatis: ut perla rotunda. postea in. xii. diebus sequentibus formantur membra principalia: quae sunt quatuor. scilicet cor; cerebrum ep̄ar; et testiculi: postea in tribus diebus cetera membra generantur: et generata discernuntur in tota massa: postea in sex diebus sequentibus caput distinguitur a spatulis formans faciem super genua: et cor et ep̄ar et testiculi cum suis propinquitatibus: se certunt postea in quatuor diebus sequentibus: quare membra totius corporis suam habent perfectionem coniunctim & separatim: ut natura requirat: Et sic tota creatura in tempore diffinito diebus suam habet effientiam: quā ad perfectionem sui debet habere: confessum uitam perpetuā recipiens id est animā uiuentem deo creari similem. Et hoc totum patet ex viro per hanc tria metra. Tres in lacte dies: tres sunt in sanguine trinitas. Bifeni carnem: tersemi membra figurant: Post quadraginta dies uitam capit hic anima manuq; Cū prædictu germen si se habeat: est parvissimum plus formula & puncto quod est in massa de qua infinite concrēantur: ut oua cārculōp; maris. De cōcreatiōe feminæ ita dicimus: q̄ ipla perficitur in. lxx. diebus ad plus: & in. lxxv. ad minus: unde corpore prædicto eiusdem datur et anima rationalis: a deo suo creatori: cui ē tota similitus: & quia non est antiqua sed noua ut probat per Auguſtinū: unde sicut corpus ē no-

alter creatum & anima est nouiter creata. Et i humano cor-
pore locatur: namen in alio nunq. Dat enim deus animam no-
nam & liberat corpori suou tangit pater suo filio tabula no-
num polita & imaculata sum cum ea addicere & super eam
doctrinam exemplo unius magistri uel multorum habeat et
dictus puer potestatem faciendo de tabula quicquid uolue-
rit boni & mali. id est tenet mundam & maculandam & lau-
di: quod tempus ei durat donec addiccerit: & nolendo ad-
dicere sibi auferatur a patre. Ita est de anima nouiter data
corpori novo: quia est quodammodo in potestate ipsius & cu-
ra: obligata est corpori novo: cum qua & per quam id est cor-
pus potest mereri laudem bene operandi: quo expectat be-
neficiorum aeterni patris & benivolentiam angelorum etc.
Similiter potest mereri uituperium male operandi: quo ex-
pectat maledictionem aeterni patris & malivolentiam ange-
lorum & sanctorum & cetera. Vnde adeo repellitur quo-
dammodo furoris ira cadens in manus inimicorum sui: qui sunt
predatores animarum fallenti & non obseruantium misericordia
filius dei. Si queratur cur infans plene non loquitur et non
uadit: q. cito est natus ut postea reporte procedere: cu anima
sit perfecta in corpore: respondemus q. duas sunt cariae: pri-
ma est originale peccatum. Ad hanc in culpa corporis &
non ciuidie animae: cu corpus non sit perfectu nisi secundu te-
pus: & non secundu naturam: unde crescentem corpore anima
uita le uirtutibus manifestat. De proprietate autem animae
littera prae dictum est in proprio libro circa principium quin-
te distinctionis cap. animo artibus.

Q De notitia nativitatis puerorum: scilicet quando queri
nati euadunt & quando non. Cap. X.

De nativitate ifantum dicens q. postq. sunt corpora
aut nascuntur uul aut rhoriuntur ante q. nascant uel
nascendo: unde in nativitate multa scitur opatio fine

propter operationem planetarum: dispositione quoque inferiora multiplicitate disponuntur. Et ob hoc dicimus: cu[m] luna in septimo mense multum humectat duricinem humoris: quem tenet quilibet embrionem in uteru[m] mulieris secundu[m] teneritatem illius humores descendunt inferiori: ut superius exit fex illorū: qui iterantur in matrice per os uulua: aut cum embrione vel post exitum: quod totū fit operatione lunæ: quæ regit omnē hominem & feminam. Qua re operante luna in artificio natura: fetus exit solito de renibus perueniens ad hunc tempore latentes: unde dicimus quod si quis nascatur ante septimum mensum penitus non evadit eo quod p[ro]p[ter] est plenaria: non sicut operati suā proprietate iuxta cursum lunæ: Sed ut ratio singulari plenius habeatur dicimus: de uno quocunq[ue] mense: ut infra patebit. Si nascatur in primo mense: nihil exit nisi humor comixtus multa varietate conglagationis quibusdam: filius eo quod tunc regnat saturnus: quo coagulatur totū quod ex utra fuit liquidum. Si nascatur in secundo mense sanguis frustatum exit eo quod tunc jupiter regnat & dominat: operatione cuius humor aquens jaconius erat in sanguine & in multa membra licet non sint sic fortia quod tota creatura possit haberi solida. Si nascatur in tercio mense raro quod nascatur unius propter sui teneritatem cu[m] ex facili lacrera in ventre: nec habeat in uamen sui licet habeat uitram. Sufficiatur etiam nimio calore pro eo quod in eo mense dominat ei mars: unde est parvus crudulus. Si nascatur in quarto mense inexit unius: est si uitius statim moriet propter sui teneritatem & nimium calorē solis qui tunc regnat illi. Si nascatur in quinto mense licet unius quandoque exeat non evadit propter dominum uehementem qui est planeta in genere feminino & in virtute debilis. Si nascatur in sexto mense non evadit propter dominum mercuriū: qui est planeta colis uitritus: unde cu[m] separetur a ventre: sit in coniunctione cu[m] luna quæ est deterior: eo non potest evadere.

Si nascatur in septimo mense bene evadit. Et potest evadere
propter dominium lunae cui per eius regimen sit ordine classis
a planetis completis in tali creatura. Complete quidem
ordine operationis. vii. planetarum: quae sic in fine vii. mensis
aut embryo nascitur. Et evadit: aut si non nascitur predicti pla-
netae incipiunt regnare in creatura ordinem praecitato. Seci-
dum est quod sicut in primo mensie regnat saturnus: in genere
etc. in octavo mense ierum regnat etc. Si nascatur in octa-
uo mensie natus non evadit: licet nascatur uitiose coniugue
fortis: sed hoc est propter dominium saturni qui tunc regnat
& qui sua frigiditate infrigidat eum: & claudit non valentem
furgere in anima: unde non uitio ultra diem octauum. Si na-
scatur in nono mense bene evadit secundum cursum natu-
re: eo quod tunc regnat iupiter qui est planeta plus: & bonae complexio-
nis. Si nascatur in decimo mense bene evadit: quia tunc
regnat mars: & ex suo calore complexionem eius confirmat in
melius: cum inueniat creaturam bene completam & determinata-
m. Item nōdum est quod propter illud menstruum quod miscet
cum disufo feminine conceptionis in cellulari matricis oportet
de necessitate quod quilibet homo natus tempestive ante
carme habeat quatuor passiones inevitabiles. scilicet: mar-
tas: sturojas: ferias: & laborem humidam uel secum. Et sci-
endum est quod menstruum est ita necessarium ad concepi-
endum uelut alumen tinturae. & nisi sit aliiquid de illo in
cellula ubi sit conceptio generatio non ualeat. unde si crea-
tura nascatur & diu uiua naturaliter purgatur ab illa im-
munditia. Scendum est quod si erat fluxus quando erat
facta conceptio & de menstruo huius in cellulari creatura co-
cepit: uiciata in plus aut minus: & tunc vir se debet abstinere
a coitu: & mulier debet ei resistere cum sagacitate: cursus aut
huius menstrui est quo luna est media sine rotunda: & ille fluxus

guardio; perlegerat uno dñe quod dicitur p. m. id que
tribus vel quinque ad plus secundum curium lumen et modis
qualitatis uitio; humorum. Et secundum p. m. id est natu
raliter patiens fluxu sanguinis p. virgarn leecham lumen qui
busdam guttis ut mulieres. De mestruo possunt fieri mul
ta malitia et de spermate et de capillis pilis et sanguine et
vestigis perit p. pulvere et limo. Item secundum e. q. li de me
struo latet fuerit in concepcione: ipsa creatura i. sua uita fatis
habebit de praedictis quatuor passio;ibus: et ecce ratio. Scie
dum q. una quacum passio dilata est purgamentum humorum
alios; quibus effectu habuit materia primitua: unde vario
lae sicut et scirocae et c. significat purgamentum sui electi.
Sciendum est q. donec infans est i. uentre matris uiuit de me
struo. si se pascit de illo: nec recipit suum alimentum per os
stomum sed per umbilicum. Vnde ista est causa quia menstruum
non discurrat omni mente solito: quia efficit cibus embryo
m: & habet decursum in flexu genitricis. Et hoc sufficien
ter apparet per mulierem lactantem & per puerum nascen
tem: quia mulier lactans non patitur menstruum nisi per
causam: immo menstruum convertitur in lac: & quandoque
inciditur ligamen infantis ab umbilico. quandoq; reperit i
eo cibus quem mater eo die comedit. Nato infante natura
liter nutritur lacte: donec est fortior: & manente virginie in
tactu pirulae nasi dignoscitur: quia cartilago est solida: & cu
est semen corruptus ei sentitur paribus.

De modo nascitris invenit & de uentre matris eius. **Ca. XL.**

De exitu infantis ita dicimus q. uterq; exit foras p. os
mulua: namen prius cum capite si sit bene sanus. Scié
dum est q. malculus nascitur supinus: & si aliqua ni
ce teneatur in aqua balnei: & moriatur modicur ore inferi
us. & femina nascitur non supina sed cum ore inferius: &

Si aliqua uice moriatur in aqua moritur ore supina. Nascit
enim prius cum capite quilibet eo q̄ est sibi quidam introi-
tus ad uitam temporalem: ut uideat mundum & eum co-
gnoscat inferni plenum: & suum defectum: & q̄ per se n̄i
hil potest facere. & cum est mortuus naturaliter portatur
cum pedibus ante ad fossam in signum sui exitus. & sicut p-
caput mundum intrauit: ita per pedes extrahitur suum sine
uidens. Sed si aliter nascitur: ut prius exeat pez uel manus
&c. nix euadit: & postea moritur subito q̄ euadit: & mater
cuius dolores & mortis pericula patitur. Sed si infans uerlet
in uentre: raro coniungit q̄ mulier euadat de illo partu qn̄
moriatur. Et ab hoc tutum est habere bonam obfetricem
qua per tuam scientiam sciat succurrere mulieri parturien-
ti cum tanto periculo. Nascitur uir ^{littera} cum facie uersus terrā:
eo q̄ prior fuit nocensq̄ cito exiuit de manu dei: uir natu-
uocē clamat. Da. Femina uero De. quasi masculis dicat o
Adam quare peccasti quia pro te patior infernā infinitā:
& femina dicat in suo lamentabili canu o Eua quare pecca-
sti: nam tuo peccato sum passura miserabilem uitam i hoc
mundo. Si autē uis scire quomodo infans possit exire de utero
genitricis: cum sit grandis differētia inter creaturam & ia-
nuam de qua exiit: dicimus a spice lapidem q̄ uno i chū oculi
li cum prolicitur i aquam fontis uel fluminis &c. exiit ab ea
quoniam uisione oculorum comprehendendi non potest ape-
ritio aquae nec clausura: & hic propter lapidem ipsa aqua nō
alter mouetur de suo loco sive statu. q̄ Simile est etiam de
congulatione falsi & de exitu graminis herbae: cuius effectus
nequit finaliter comprehendendi. Item dicimus q̄ infans si na-
scitur rationabiliter eum consequi debet secundina. i. illa
pellis in qua sterit involutus ueluti manet uittellum ouj in
pellicula tenuissima caula cuius non dispargitur: & tamen
est in testa. Hac autem secundina cum est multum grossa

non fatile partu dirumpitur; & ideo ifans dicitur natus ue
ste. Sed cum est subtilis penitus laceratur; & cruore tegitur,
Sciendum est q; si infante nato mulier bene purgetur per
manet sanata; & econtrario: nec est mulier aptior ad impre
gnandum q; post purgationem partus: qua q; cito fluxu pur
gata leuat te de lecto; & potest ire per domum. Solet enim pur
gari hinc ad. v. uel. vii. aur. ix. dies ad plus: & donec non e; pur
gata doloribus affligitur. Sed si ultra. ix. diem differtur pur
gatio in periculo cadit aegritudinis: qua male grauaf; & cito
incurrit ad morte. Vnde debet bonis cibis refici: & calida
teneri: ne frigus recipiat: quo mater solet fusiocari & mali
gnari. Valent sibi stufae: quia faciunt cessare dolores: & hu
mores citius desiccantur. Purgamentu uero parturientis oc
cultatur uiris & pueris: ne sitieis horror: quia sanguis est.
Vnde ab obsterice abscondit in lateti loco domus: ut sub
pede schalaz uel post hostium in obscuro. Si enim sciret a ui
ris quid turpiu semina gerit et aliter haberent fastidio q;
ea tangere nollent: & generatio filioru saepe cessaret. Item si
parturiens non bene purgatur illud quod tunc remanet in
durescit ad instar frusti carnis. I. de die in diem: quo frusto
mulier se credit non diu ingrauidaram: cum habeatur in e; co
diti omnes impregnationes appetitu & uenitris conflatione
donec ueniat ad terminum partus praefto lati. & cum recip
iat quasi omnia signa partus afflictione tamen nihil parit:
& tunc patet aegritudo nisi sibi succurratur beneficio utilis
medicinae. Si queratur cur mulier non est barbuta sicut uiri
dicimus & cum utriusq; cibis & potibus naturaliter abun
det multis humoribus natura eos depellit hoc modo: quo
niam in muliere consumitur incremento capillorum & fluxu
menstruorum. Et in uiro per augmentum capillorum & barbae.
Vnde illi humores qui conuertitur in mestruum efficiuntur
pili barbae i. uiro: & econtrario. Sciendum est q; pili mulieris

sunt frigidi & humidi: & ideo suo pondere non possunt plus ascendere quod ad mamas in quibus conuertuntur male. Capilli uero viri sunt calidi & secchi: & ideo eorum leuitate ascendunt per quoddam meatus usque ad fauces: & ibi exenti faciles porrofas sine porros ut sumus de foraminibus caminis.

De rebus quae nocent embrioni & mulieri grauidae. C. XL.

Vita sunt quae nocent embrioni & non genitrici: & econuerso & quedam utrig. Vnde uolentes hoc pandere documentum dicimus quod herba papauer & eius semen nocet utrig. Causa est quia inducunt somnum utrig. Et herba tingit pelle embrionis: macula cuius nunquam recedit. Sciendum quod papauer & rosa candida faciunt maculam candidam: & rubea rubeam. unde pregnans in cibo non utatur: ne infans sit somnolentus uel maculatus. **C**aro leporis & leonis nocent multum embrioni: quia ille semper apertis oculis dormit & hic similiter. acetum nocet: & siccus: i. nerui pedum boum: & lac: & cucumer: eo quod nimiam inducunt frigiditatem: unde portat utrig periculum. Cum inurn & zafranum nocent embrioni: & suam tingunt pelle in palidum colorem: Cepe: allea: lactucae & anetum nocent embrioni: quia ex eis pdit uisum. Mel & aleum: i. radix magna in cortice nocent embrionis: quia inciatur coniunctione digitorum manus &c. Tardie naescuntur dentes: & eos cito perdit. Basilicum ablinthium sal & piper nocent embrioni: quia ex eis erit carne ficcus: & efficitur leprosus nimio calore: & habebit breves unguies. **V**itrum purum ei nocet propter epilensiam: **C**aro porcae ouis & anguillae propter guttas in medullis ossium & bauas in ore. **C**aro sahra & cæsus rusticus & sufficietus ei nocent: quia ex eis fit ficcus in carne. **E**t glutino isopus caruca carica pignolum ossa

in uino non multum potente fiant embrionem & matrem
centquia reddunt pinguem & in facie colorem. sanguis me-
ta feniculum petrofilum ualerit utriq; quia generant bonum
flatum. saturegia pulegium & borago interficiunt embrionem;
fumus. candelke extincta & lucernae. subtellaria. sul-
phuris & argenti uiui interficiunt embrionem: & nocent
cerebro mulieris. Cum uero embrio se mouet habens capil-
los praefat ex illis dolorem mulieri in uentre seu punctu-
ras. item. Icigendum est q; secundum omnium humor; q; la-
titatem tam temporis q; perfone cocuntis fit conceputio
plexionata ut Galienus in microtegnis. ~~~~

¶ De conditione lactis & lactatis & de ifante lacte. Ca. XIII.

Lactum est supra q; menstruum certa est conditione
conuertitur in lac habens terminum sui ascensus in
mamas pectoris & exitu per porros capillorum.
Quae uero multiplicant lac & obseruant præter partu sunt
multa. sicut potus aquæ frigida: ut patet i pauperculis mu-
lieribus: brodium epuli herbarum: & cibi pastæ: laganeam: puluis. cristalli. fermen. finugraecam: ameti: & dormire. &
continuatio lactationis: carnes recetes: omni bene lympham
&c. Similicer sunt quedam lac delittantia: sicut uinum pu-
rum. fortis potentia: nimia uigilatio noctis: participatio in
cibo & potu cum alia lactante: piperatum forte: rosmarinus
sal: caro: latica: panis: siccus: cafeus: impregnata: nimis exsti-
tia: acetum &c. Sciendum est q; lac est melius & prius. Ie-
cum naturam eorum quibus generatur. Verbi gratia nudi
buius est ex brodio cibi pastæ q; ex aqua pura &c. Lac mu-
lieris nigrae & brunæ est melius semper illo mulieris alba
& rubrae: nec est lac utilius infanti lacte suæ genitricis: & in
fans citius crescit & melius informatur cibis bonis q; malis

¶ naturaliter imitatur uestigia moralitatis lactantis: ut pater per illum qui diu nutritus est lacte porcae: & per illum qui diu domum lactauit capram etc. quoniam prior liberenter fruktat uestitus i limbum & comedebat ut porcus. Alter ab ac falcem & liberenter corrodebat plantas. Ille qui diu lactauit nutricem fistulosam fuit cuius in cõsimili parte fuit fistulus. Lac prægnantis est qualis virus infantis cum faciat eum circa inflatum uel senectum intrate. Vnde bene cauendum est cui nutriri detur infans ad lactandum propriæ tanta peculia quæ occursum.

¶ De dispositione filiorum ad parentes & conuersorū d' lactato ad nutricē non propria matrem. Ca. XIII.

Via nascentium quidam studio malignantur: & si naturaliter sint maligni studio in hominum reformatiōne. Vnde est qd' quidam semel nascitur: ut homo & bos. quidam bis ut avis & maior pars piscium. & quidam ter ut multiplex genus animalium apes & papillons. Pullus nero bis nascitur: primo ouijuncta pullus etc. Item animalium quadam generatur exstirp: ut homo & bos. & quedam sine coitu: ut anguilla: cancer: scorpio etc. Musca utro & rana cocunt sed nihil gigunt. Item nascentium omnium quidam nascitur uiros & vires: ut homo & bos. quidam mortuus: ut urus. quidam in frustum carnis: ut leo. quidam cæcūs: ut canis. quidam potensius qualia & maior pars animalium & quidam impotensius homo. Scientiam est quod sanguis canum & infantum a bimatu & infra abie dubbio liberat lepram per balteum aquæ calidæ factum. De amore nero nutritiæ ad nutritum & nutriti ad nutritum ita dicimus & infans qui nutritur in proprio domo & principaliter a matre plus amatur a parentibus & ipse plus amat eod: qd' qui nu

tritur extra domum vel ab extraea nutrice. Quid facit hoc
lac labor & usus, unde qui bene nutritur in domo & a ma-
tre plus matrem diligit omni tempore sed qui extra domum
nutritur diu reductus in domum est quasi extraneus reipe-
tu alterius tamen plus & minus secundum locum propin-
quum & longinquum. Et super hoc dixit quidam & benet:
Qui procul est oculis procul est a lumine cordis. Cur pa-
teres plus ament filium q̄ filius parentes. Respondeo quia si
lius est caro & sanguis parentum: sed nō ecōuerio, unde illi
habent pignus in eo & nō ipse in eis. Cur genitrix plus ardē-
ter diligit filium q̄ pater & cōdolet illius passione ei radicēs
facta offensā. Respondeo quia in eo plus habet carnem & sanguinem: plus & diutius conseruavit locutacem & amicitiā
cum eo portatione in ventre & extra ac nutritione lactis &
cetera. Cur pater plus amat filium q̄ mater, respondeo quia
semen uiri plus fuit i eo: & eidem patri est similior q̄ matris.
Cur pater & mater nō tam firmiter seruant guerram filio
& diu sicut filius facit contra nos: respondeo quia eorum ē
caro & sanguis: & non ecōuerio, unde cum diu sint usū illo
mū & tractatu & nutrimento sui laboris & in tantum com-
modatum ideo contingit. Cur parentes ament plus priuū
q̄ ceteros: respondeo quia nouus est: & nulli esset naturale q̄
parui sic amarentur: multi perirent. Cur coniugales plus
ament unicum filium q̄ quando habeat plures: respondeo
quia suum pignus habent in eo: & cum in eo non habeant
amplius eo ideo contigit. Cur avus & avia plus ceteris pro-
pinquis sic diligunt nepotes: respondeo quia ipsi sunt radi-
ces germinis huius: unde uident recuperatum & renouatum
quod perditum erat & antiquatum. Cur quidam coniuge-
les ita se diligunt ardenter cum sint de extranco sanguinibus:
respondeo quia in complexione sunt similes: ut ambo san-
guinei & cetera vel quia se in bona dispositione coniunx-

ritus. Cur quidam conjugales se semper habeant odio licet ad inuicem cōmorentur : respondeo quis in complexione naturae sunt nimis dissimiles: ut unus sanguineus; alter cole riusstuel se iuxterunt in mala dispositione planetarum:uel maleficio herbarum sunt ligati. Cur fratres carnales ita se diligunt licet habeant odio aliqua offendit: & liquis alterum eorum offendat coram reliquo. Ille succurrat tibi repente respondeo quia sunt membra unius sanguinis & una caro licet separata. Id iudicium est in sororibus. Cur propinqui prole plus se diligunt iuicem q̄ extranei quis moretur diliperit: respondeo quia uirtus sanguinis nō diuiditur: ut pater de fratribus carnis unius animalis: quoniam ubique est eiusdem uirtus. Cur sanguinei ab iuicem extraneat: respondeo quia cessavit uetus uidendi & refueredi uel offendio iteruenit. Cur uicinus unus plus amat uicinū q̄ lōginquū cū ambo nō sint de una prole: respondeo quia sanguis est affinis unius ad alium: & pp ulsum se uidēdi & forte feruiēdi. Nam sanguis habet uirum uultui. Cur duo socii sic se diligunt: respondeo quia uiuant uno: appore uirtutis: quia uerque uult idem. Id iudicium ē de compatribus & de artificibus unius artis. Cur christianus non bene amat Saracenum & econuerit: licet utantur ad inuicem & libi seruant: respondeo quia discordes sunt in uirtute fidei: quæ est maior quam alterius antecedentis.

Cur homo plus amat canem quam porcum & gattam quam leporem & bouem quam mulum & equum quam alnum. Ex ita de ceteris: respondeo quia quem ex his amat est ei plus affinis in bona uite unius & feruit. Cur amat homo plus amat bestiam quam lignum uel lapidem: respondeo quia cum eo homo habet affinitatem propter uicem animalium. Cur homo plus amat lignum quam lapidem & terram quam aquam & ignem quam aereum: Respondere quia magis recipit utilitatem uisibilē

liter de predictis quae plus amat. Cur pueri plus cito ad in-
vicem congregantur & libenius comorantur quis sunt di-
uersæ prolixi: Et ita de femibus & de masculis &c. Et de au-
ibus & aubus: & nō ceteris animalibus terra & econtra lo-
tepondeo quia virtus ætatis in similitudine vincit eos sic
facere. unde dictum est omne simile appetit suum simile.
Cur frater non sic inamoratur in sorore quae est pulchra &
delectabilis sicut in aliena: respondeo quia soror est eadem
caro & idem sanguis ut probatur de manu ad manum solo
tactu: quia de tactu proprio manus non capitur delectatio
seu voluntas: & ita est de sorore & de omnibus de pueris
plus & minus secundū vicinitatē lux & ientū discretiōis.

Signa mulieris grauidæ.

Cap:

XV.

Signa mulieris grauidæ sunt multa: inter quae aliqua
dicemus hoc loco. Vnde sc̄idam est q̄ mulier quā-
do est facta prægnans non i ea die nisi præsumptio-
ne coitus factus sed ante q̄. sic unus mensis cōpletus satis potest
dignoscī ab ea & ab altero: quia quandoq; stomachus mulie-
ris eiusdem transmutatur in aliud præter solitum. Corpus
etiam quandoq; transmutatur a statu in statum: ut a testo i
curuum: & a fano in nō fanum gutta uel calore &c. Nam
quādoq; mulier in uoce sit rauca: quādoq; inflatur suū crus
uel coxa: & quādoq; transmutatur a solitis moribus: ut si lo-
lita erat effe humiliis efficitur superba &c. Iegea dimidio lu-
nae nō patitur menstruū nec in toto tempore gravidaonis
nisi sit ex magno accidente. Quod si sic contingat aut flori-
bus abundat uel embrio patitur ifirmitatem. Et cum istud
contingit ipsa mulier credit perdere fortū: uerum est qđ
bene est i periculo moriendi. Oculi pregnantis diminuuntur
idest pregnantis oculi cōcavantur: cito sit sc̄illa multo atinete

nel alio labore acute intuetur. Pupilla oculorum fuit clariores; albugo oculorum inalbatur id est spissior apparet; pita mammarum extenduntur; ubera coflantur & induuntur a dolore; Sputus fit viscosior; & forte sputat spissius. Prædicta emi signa magis contingunt in puella quam in matuta annoge; & in priori grauidatione & secunda quam postea. Sciendum est quod signa in grauida uel in maiori parte & quia non patitur fluxum tempestive se cognoscit esse grauidam. Et ab illo termino communerat mentes: uenter et tunc: dolor est quoque in renibus sentitur; urina rotunda circa fundum appetet. Ypostasis: eadem ut nebula capia uelut bobus. Et omnino macrior est pinguior; & in ictus aliquantulum grauidor potest quartum membra.

Signa masculini concepti in muliere grauida **Ca. XVI.**

Signa masculini concepti in muliere grauida sunt ista: mama dextra fit grossior & durior paulatim id est de die in diem: uerum est quod post duos menses fortius patet & deinceps donec latet grossior manet tunc sinistra fit grossa. Unde quoniam haec nouit si nutricem inueniat laetantem & uideat discrete abas mammae potest ei tunc dicere: scio quod percepisti; & notata mamma ei dicat: Et tunc audiētes ueritatē ualde mirabuntur. Volens dicere iudicium pro maiori parte dicat: que si fuerit dextera dicat masculinum; & si sinistra femininum. Idem fuit in facie colorata plus solito; pellis in facie clara & munda & delectabilis; fit etiam macrior solito; ac bene cognedit & bibit leuis ictus; ac se ferunt in pedibus nili fit per accidens. Venter fit rotundus; et impelle extensus ac durus sentitur tactu; nec turbatur multum leui occasione. Motus in uentre fit frequens; id est die et de nocte. Sciendum est quod si mulier concipiatur masculinum in sinistra parte conceptus non est tam bona: conplexionis uelut in dextra.

C iii

¶ Signa feminæ cōceptæ i muliere grāvida. Cap. XVII.

Si gigna feminæ conceptæ in muliere grāvida sunt ista
māna sinistra efficitur grossior dextra plenior et du-
rior; tamen est quodāmodo mollis ad instar modo
pulmonis habens fructula cuiusdam duriciei in eadem; et
hoc est post tres menses de die in diem paulatim: uenter sit
plus longus quā rotundus; et parum extensus ac durus; i fa-
cie sit paniculosa et in corpore pallida nisi fiat per accidē-
tis sit etiam pinguis in caro plus solito:cito debilitatur leui la-
bore et ingressu uiarum; et se frequenter sentit grauem; nec
habet bonum appetitum edendi:debilior est et pauidior fo-
lito:occasione spūtum facit uulcosum; et fatus ei minoraf-
tioce:cito perturbatur exagitatione contrarii cibis: grauen-
tibus portatum ex femina respectu masculi;qua fe conce-
perit in dextro latere:quod raro cōtingit:puella erit melio-
ris complexionis:et mater se melius habebit: & econutris:fo-
laro etiam ei mouetur uenter.

¶ Signa probabilitia quibus ad oculum & intellectum: i utrum mulier sit grāvida masculi ne femelle. Ca. XVII.

Sic vita sunt signa in genere & in specie: quibus omnis
homo sagax potest perpendere in muliere grāvida:
utrum habeat in uentre masculum vel feminam;ue
lla quae supradiximus:& haec accidunt. Lac pregnancis in
vulnium palmarē manus prius munda q̄ stringas patrois ann-
babus:& tunc aperi:&c uide illius dispositionem. Nam si fuerit
in substantia spissum:& non aquaticum signum est ma-
sculi. Si uero fuerit aquaticum & non bene tenax: tunc est
signum feminæ. Alius modus:mulgeatur lac super speculū:
& ibi permittatur siccari ad solem: quod si siccatum fuerit
in modum per se partibiliter est signum masculi. Et si fuerit

rit extensum & latere siccatum signum est feminae. In chiro-
mantia est istud experimentum: fac tibi ostendere unam manum
a grauiditate quam uolueris: & tunc considera manum &
eius monstrum: quæ si fuerit dextra est signum maris: & si
sinistra est signum semellæ conceptæ.

¶ Quomodo habetur notitia quo filios unaquæcꝫ mul-
ier debeat habere usqꝫ primo partu. Cap. XVIII.

T qlibet sciat quo filios unaquæcꝫ mulier debeat
habere usqꝫ primo partu: dicimus qꝫ infans exierit d'
uentre matris fusa: ac ceciderit deorsum: leuatusque
fuerit de loco per obitetricem: apictiæ sunt nodi illius um-
bilici qui irrogitur matrici: & quotquot fuerint: tot filios
potest adhuc habere & portare: propter quid & non amplius.
Sed si nullus fuerit nodus nullum filium potest amplius
habere uel generare: & culpa erit sua & non uiri si deinceps
non generabit. Sciendum qꝫ si mulier nullum nodum habue-
rit in se nullum filium potest generare dato qꝫ omnia bene
faciat: quæ sunt necessaria ad concipiendum. Et omni uice
mulier perdit nodum unum qui incidit quotiens parturit
radicem. Quot quæro masculos sit quæcꝫ mulier concep-
tura primum filium hoc modo notato: Quia quo cordas
capillorum habebit uel habuerit in capite quadam similitu-
dine tot masculos est paritura. In secundo uero partu una
corona significat unū partū masculū: nullam autem feminā
uel neminē alterius generis. Signū geminogꝫ est istud i una
grauidatiōe: quonia si ambo fuerint masculi: ambæ māmæ
crescunt æquiter: & mulier ē macra plurimū & bene colorata.
Et si unus ē masculus & altera femina dextra māma est
dura: & mulier i facie illius partis ē macra & colorata & i al-
tera parte ē epinguata aliquantulū & pallida uel pāniculata
uentre multum tumescit: & in dextro latere semper fit mo-
tus & fortissimū sinistro uero rarius & debilis.

c iii.

Capitulum signorum in femina grauida: quibus habet
notitia si embrio est sanus vel infirmus: si iucturus fatus vel mo-
riturus cito tam in uentre matris q[ue] extra. Cap. XIX.

Igna sanitatis & infirmitatis embrionis sunt multas
de quibus volumus hic aliqua denotare. Verbi gra-
tia dum cognitum ē cuius generis sit embrio sic di-
cimus qđ si māma significans embrionem prius fuerit ple-
ma & dura conuenienter: & postea efficiatur mollis. Embrio
est infirmus. Si uero nimis fuerit mollificata: & prius erat
multum extensa & plena mulierq[ue] doloribus tormentetur:
embrio penitus morietur ante partum uel i partu iuxta cō-
uenientiam aetatis perceptæ. Et econuerfo exitus lactis a
mamma pregnantis est signum brevis uitæ in embrione: &
tunc patitur ægritudinem. Si uero mulier cum impregna-
tur est bene sana: & in ingrauidatione sua moratur: & mama
mæ non retrahuntur a uirtute sui augmenti & duricie: nec
lac diffundat absq[ue] uiolentia signum est sanitatis & uitæ em-
brioris anni contrarium defuper sit signum latenter a plane-
nis fluxus menstrui uel sanguinis in grauida est signum in-
firmitatis embrionis potus aquæ feminæ: similiter si graui-
da nimis grauetur sui & paucida efficiatur & diffidat ē signū
ægritudinis i embrione: & paruæ uitæ siue nascatur siue non
H[oc] sermoni addimus istam doctrinam q[ue] gracilitas mam-
marum in muliere significat paucitatem lactis. Sed tale bo-
num est & pingue: ut patet i lacte ouis respectu illius caput
uel fructus: item caleo utriusq[ue]. Lac etiam de xtra mammæ
est melius illo similius. Nato infante si uilitetur a persona si-
gnum Salomonis habente ante nonum diem puer moritur
penitus in brevi. Si etiam pregnans super transeat signū Sa-
lomonis abortitur cito. Et si pilus nascatur super aliqua mā-
mag[ue] embrio infirmatur: & forte eadem mulier. Si mamma

laetantes in ore infantis infulum teneat et dentes cito nascuntur & sine dolore. Et si gingivatum inflationes sunt lac mulieris nigrae & brunae & macie quam crassa est melius i

De animalibus in genere & in specie. Cap. XX.

Differencia animalium tam in genere quam in specie multiplex est scilicet natura:proprietate:nutrimento corporum ac dissimilitudine sui membraliter: & quod sic implicant ad multa & ad diuersa. Vnde sciendum est quod animalium tam bipedum quam quadrupedum & deinceps quedam nascuntur semel:ut homo & bos. Quaedam autem bis:ut gallus & columbus. s. primo ouum: postea pullus.

Quaedam ter ut papilio:quia primo generat: & ruca facit ouum in foeliculum:& ex illo nascitur uermis: qui conuexus in papilionem rumpit folliculum & uolat. Item animalium quedam nascuntur parua & stria parua:ut pulex & muscula. Quaedam uero nascuntur parua & efficiuntur magna ut canis:gatta:angnus:porcus:homo bos.& quedam efficiuntur maxima:ut elephas. Item quedam sunt domesticata:et quedam siluatica:et quedam mediocria inter utraq. Sciendum est quod aliqua sunt quae cito domesticantur:et quedam tarde et difficulter. Quae nascuntur domestica sunt homines canes et oves. Quae uero siluatica sunt pulices lepores et cancri. Quae uero nascuntur partim domestica et partim siluatica sunt pulli caprae et cetera. Item animalium quedam continent unam naturam et complexionem sui: ut homo et bos. Quaedam efficiuntur monstruosa propter diuersitatem complexionis naturae:ut minotaurus: ipocentaurus: lamnia & firena. Item animalium quedam morantur simili citer in uno elemento:ut salamandra in igne: Talpa in terra: Cameleon in aere:alec in aqua. Quaedam uero morant com-

mixte inter cætera elementa: ut formicæ alatae: lucertæ: di-
aues &c. Item animalium quedam generantur per coitum
ut homo bos equus &c. Quædam sine coitu sed ex sola cor-
ruptione elementorum: ut scorpio: anguilla & rana. Quæda-
m in ovo: ut gallus & pauo & maior pars pisium. Sciendum
est q̄ secundum significationem animalium ab elementis oē
animal illo utitur: & requirit in suo nutrimento. unde quia
pisces plus sunt ex aqua q̄ de cæteris elementis uiuunt in ea
& eam appetunt aues de aere: homo de terra: &c. Sciendum
est q̄ quārō plus avis est uolatrix: & eadem maioris uolatus
in altum tanto plus ē aeræ natræ: & propinquans aquæ ex
aqua: ut patet de aquila falcone groto & de conchili. Et si
animal aliqua occasione cesset a nutrimento sui elemēti ci-
to mutatur in statum priorem & ægrotat. Item animalium
quædam sunt mollis substâtia: & quædam duræ: quædam
longæ: quædam curtae: quædam grossæ: quædam subtilis:
quædam latæ: quædam strictæ: Quædam parum uiuunt:
quædam multum uiuunt: quædam facile moriuntur: & qua-
dam difficile. Item animalium quædam habent corium cū
pilo: ut equus: quædam lanam & partim pilum ut asinus &
quidam pisces. Quædam habent pellim sine pilo & sine la-
na: ut uermis terrellris. Quædam habent pilos & capillos:
ut homo tantum. Quædam habent setas & pilos ut porcus.
Quædam spinas: ut ricius & porcus spinosus. Item auium
quædam habent in pelle penam: quædam plumam: quæda-
m squamam: quædam spinam: quædam grossam & asperam:
quædam subtilem & mollem. Item omnium animalium
quædam habent labia ex quibus dicitur os: quædam nō la-
bia sed aliquid loco oris: & tūc dicitur musum uel grugnū:
uel rostrum uel fistula. Et sic quædam habent os ut homo:
quædam musum ut canis: quædam rostrum ut aquila: que-
dam foramen ut elephas. Item animalium quædam habet

dentis in ore ut homo & canis: quædam tertiaturam & non dentes. ut anser. Item animalium quædam habent in capite cornua: quædam nares: quædam baillas. Item animalium quædam habent duos pedes: quædam quatuor: quædam sex quædam octo & cetera. Item animalium quædam uadunt & non uolant: quædam uolant & non uadunt: & quædam quandoque uadunt & quandoque uolant. Item animalium quædam habent rostrum curvum: quædam longum: quædam subtile: quædam grossum: quædam rectum: quædam tortum: quædam latum: quædam strictum: quædam acutum quædam fumum. Item animalium quædam habent in coto siue pelle multam superfluitatem: & quædam paucam: ut pili lanæ: plumæ: spinae: mucillagines: & squamoæ. Item quædam habent crista ut gallus: & quædam galeam: ut upupa: laudula: & pauo. Item omnium habentium caudam quædam habent curtam: quædam longam pilorum vel fece vel carnis vel pennæ. homo & simia carentes cauda loco eius habent musculos in cruribus. Quædam uero habent caudam non habent pulpas cartilagineas in cruribus.

In animalibus crescunt cornua ungulae: pili: lana: fetæ: capillus: penna: pluma: squatma: pinguedo: medulla & spina: Item animalium quædam uiuum in societate libenter sui generis: ut apes: grues: columbi: formicæ: oves & cetera.

Quædam uero solitarie: ut scorpio & aranea. Item animalium quædam sunt multi coitus: ut vir: avis permixta: columbus: gallus: passer: & annua. Quædam uero pauci coit: ut mulier: ouis: gattæ: torturæ: uesperæ. Item animalium quædam sunt multi clamoris: ut homo canis: porcus: columbus: rana: passer: & cetera. Quædam uero pauci: ut grues: lepus: molus & cetera. Item animalium quædam naturaliter sunt pacifici: ut oves: formicæ: agnus:

Hirundines. Quædam uero bellicosæ sunt grues ciconeæ,
galli, hædi &c. Item animalium quædam recipiunt doctrinæ
bonorum morum cito: ut homo canis simia &c. Quædam
tardent bos & equus. Quædam nunquam serpens: rana: mu-
fca &c. Quædam sunt pacifica & timida: ut ouis & ceruus.
Quædam simplicia: ut asinus. Quædam sapientia: ut equus
& canis. Quædam astuta: ut draco & serpens. Quædam fra-
dulosa in malo: ut uulpes: lupus & scorpio. Quædam fortia
& audacia: ut leonis: fuis: draco: canis: ligorius &c. Quædam
ingeniosæ: ut homo & simia. Quædam uerecunda: ut anas
& homo. Quædam in uerecuda: ut rana: muflca: asinus: por-
cus & cætera. Quædam uelociæ: ut leo: lupus & ceruus.
Quædam uero pigræ: ut asinus & porcus.

Divisio capituli de animalibus. Cap. **XL**

Omne animal habet pulmonem habet uocem & eos
seruo. Omne animal habens sanguinem habet cor
& epar: & econuerfo. Omne animal carens sanguine
est parvus corporis ualde timidus & debilis: ut musca: bibio
cancer & aranea: & econuerfo: ut patet de: uiro: boue: leone
&c. Omne animal carens sanguine est pauci cibi: & econuer-
fo. Omne animal longorum crurium est longi collitus si
grues: ciconeæ: cochales: & econuerfo: ut gallinæ: passeræ:
columbi &c. Omne animal non lactans non mingit: ut an-
ser: columbus: gallina: & econuerfo: ut homo: bos: ouis &c.
Omne animal carens pulmone caret gula & collo: ut pilicis
cancer: grancuscimex &c. Omne animal carens pedibus
caret gula: ut pilicis: serpens: ruxa: lumbricus & uermis tene-
bris. Omne animal ouans caret uescicatur gallina: pavo &
cætera. Omne animal futuæ & generans habet uelutam:
ut homo: porcus. & econuerfo: ut rana & muflca.
Omne ouum longum & acutum in puncta reddit genus

maculatum: & econverso: ut rotundum. Omne oviem duo
rum uitellorum est duorum pullorum. Omne animal sapere
spargens semen suum: cato caneficit: & si diu uiuit circa mori-
tur frequenti turbatione afflictus: ac citius moritur: non spar-
gente: ut patet de uiro respectu feminae. Omne animal quia
eo plus est calidæ naturæ tanto magis crescit longitudine
& grossitudine: ac est fortius & audacius: ut patet de uiro re-
spectu mūberis. Omne animal multum calidæ naturæ grof-
tam uocem habet: ut patet de uiro respectu mulieris. Omne
animal habens umbilicum abatur per illum: donec est in
tre marnis suarum & non per os. Omne animal pingue est icesu
cardius macilento: & est grossioris intellectus in omnibus: ut pa-
tet de uiro panciato & porco bene pingue respectu macilem
torum. Omne animal est calidius in dextero latere: & in sinistro:
ad comedendum plus saporosius: plus etiam est in
carne & minus in adipे. Omne oviem longum est calidius
& sanguineus ac saporosius rotundo: causa est quia masculum.
Omne animal femininum nimis crassum non potest conci-
pere: causa est propter frigiditatem matris & sui claustrum
cum sit parum aperta propter adipе. Omne animal femini-
num habens matrem sufficiatam uel cadentem extra non
potest copcipere. Omne animal nimis sanguineum: cito
ex facili patreleicit prope ossa: & aposternatur uel infirmatur.
Omne animal bene crassum paucum habet sanguinem cu-
tabilem: & libenter bibit & fatus: ut patet de porco. Omne
animal habens aures mouet eas præter hominem. Omne
animal habens sanguinem habet cerebrum & merum: &
econuerio. Omne animal uolatile habens unguis curuoso
& rostrum uiuit de rapina: cornas habet pulpolas & pedes
grossum ac forte. Omnes plicis corticales: ouant pliciter
anguillam & ranam. Omne animal habens pellem grossum
pilos habet grossos & alperos & squamas si est pescis præter

anguillam & tencans quae loco squalidus habent aurorigiam
& mucillagineum patet de porco cane & bove &c. respectu
gatras &c. Omne animal ouas parum dormit: & curtos fa-
cit somnos. Omne animal habens plus quatuor pedibus ca-
ret sanguinem ut patet de cancro aquae dulcis & salis qui ha-
bet decem: sed loco sanguinis habet alium humorem ut pa-
tet in ape musca aranea &c. Omne animal rugosum est
sanguine: & cito moritur oleo ut papilio eruca aranea &c.
Omnis animal ouans habet penas vel squamas vel aiguilas
vel prædictorum: ut formica alta. Omne animal habens ma-
millas eas habet sub uentre vel prope coxas præter mulie-
rem quae habet eas in pectore. Omne animal generans om-
nino habet aliquos pilos: & econuersos. Omne animal ha-
bens cornua habet prædes scissos: ut capra: bos &c. Omne
animal habens dentes acutos habet labium superius scissum:
ut canis: & gatta respectu aliorum uidelicet bouis: equi &c.
Omnis animal habens dentes ipsos & fortes in opere est
sanæ uitæ & longæ: ut equus: asinus &c. Omne animal ha-
bens dentes acutos uel rectos est magna iræ: & libenter co-
medit carnes crudas: ut leo: canis: urfus. & econuersio: ut ho-
mo: equus &c. Omne animal uolatile & natans caret in aliis
la multa in ossibus: et habet corium in ossibus: uerber re-
spectu gallinæ. Omne animal multi sanguinis est bonæ di-
positionis respectu cæterorum humorum. Omne animal
uolans caret mamillis: ut patet in gallina: auo: pisco: fornicata
musca &c. Omne animal avis parui corporis: plus canticum q.
magni corporis & marime in tempore (ui) cottus: ut patet
in philo: nena & columbo. Omne animal & omnis avis dili-
git suum fructum: & gerit curam follicitam de filio præter
cuculam quae facit oua in alieno nido: si ea non alia. Et præ-
ter coruam: quae defecit pullos suos. si que in tertiam diem
causa est quae pluma è alba. Omne animal naturaliter co-

gnoscit suos filios & primum & secundum : & eis præbet prius cibum & māmam &c. Omne animal generans prius dormit ouante. Omne animal aquosum minus dormit ac reorū patet in pilce respectu auis. Omne animal dormiēs se formatat in suo gradu. Omne animal maskulinum est i membris suis quodāmodo minus femininum ut patet in canis & anguillis: quoniam caput masculi est minus capire se melle: & graffia feminina est maior masculi. Omne animal carens sanguine fugit ipsum libenter propter eius dulcedinem ut patet de musca serpente & cetera. Omne animal habens cor est sapientius non habentem : ut patet de viro & uulpe. Omne animal magni pulmonis fatis bibit respectu habentis pacium. Omne animal non habentis parum bibit omni uice: & econtra. Omne animal uiuentis de rapina parum bibit ut patet de falcone & cetera. Omne animal generans animal habet femininum sexum: prater partū. Et haec de animalibus in eorum differentiis ad p̄fens dīcta sufficiant.

Explicit prima pars libelli huius de scientia phisonomia

Nunc ictip̄t secunda pars Procerum. C. XII. & XIII.

Exortentes autem ad doctrinam phisonomiam
in hominibus & bestiis dicimus qđ animae se
quuntur corpus : & ipsæ animæ secundum se
iphas non sunt passibiles a motibus corporis i
niquibus morantur ecclio spatio uiter tempora
lis. In cuius ultimo separantur: & corpus manet. Hoc au
tem manifestum est de motibus ualde per ebrietatem uini
uel amoris uel tristitudine laboris & aegritudinis. Causa est qa
corpus & anima sunt unus compositionis unde agunt. & pa
ciuntur. Scientiam est qđ inter cetera aialia nō ē turpius aial

ad uidendum sine ornatu alterius quā homo dura est mō
dus: neque pauperius. Nam bestiae terra: humum: ipsi
donec uim: ut aies celi &c. uerbi gratia sol dat in lucem:
bos ei coaserit & colit terram: & ei omnia ducit de loco ad
locum: quis dat ei lanam: & terra limum: uis dat fibra: pena
&c. Sunt enim multa animalia quibus per consuetudinem
multi homines & mulierē mulierē appropriantur propter
bestiales mores quos habent & trahere uidentur extra uili
humanas naturas: & applicantes moribus bestiarū. sed tamē
dicimus quod ipsi homines sunt ipse animalia: Sed in tantū
appellamus eos bestiales inquitum uidentur errare abutiu
te humanae sapientiae. Et sic tare dicuntur ac proprie ap
pellantur ab his hominibus qui habent odio mores bestia
les: ut in hoc exemplo. Vide hunc: leonem: hunc porcum:
hunc asinum: hanc canem: hanc uulpiam: hunc lupum impe
ratorem: hunc abbatem: hunc monacum: hunc lauctum: hue
angelum &c. Item audiatis illum Iacobem: i. quia rugit ut
leo & clamat fortiter sicut leo. & ita de carceris similitudinis
Mores enim hominū non sunt nisi pāssiones compliciti cor
poris & animae. Et tales non conueniunt alicui semper nili
quātum disconueniunt ab uita g̃etium in loco regione: co
habitantium. Sunt autē multa signa phisionomiae: quae geni
eus: sunt comūnia: tam in hominibus quā in aliis animali
bus: ut timor: fōrtitudo: auditi patior: gaudium: tristitia:
amor: diuidit: danica: & agricōdo. Nam et secundum est
quod phisionomia non est sic recta in bestiis sicut in homi
nibus: quorum iudicium est soto: uila: fōpplens: in mem
bris pausibilibus: uterum est quod auditu & tactu: habetur
certa cognitio: hominis. Nam uidendo: utrum: eōmueri
ter: habemus iudicium de illo: & sic demulcere: uerbi gratia
in uilo: uafus: longus. & grossus: significat præputius: magnū
& econuerto. & super hoc dixer: quidam & bene. Ad formā

nasi dignoscitur hæc balaustri. Et in muliere pes est signum
vuluae. quia si fuerit ei pes longus & strictus ac macer signi-
ficat vuluam longam strictam ac macram & econuerso.

Item mensura medi pedis nudi est mensura longitudinis
vuluae totius unicuique. Vnde dixit quidam. Ad formam pe-
dis tu nosces uas mulieris. Subtilitas pellis in vuluae. & i vir-
gine cognoscitur per conditionem labiorum oris in uno
quocq; quia grossa labia oris significat pellem grossam : &
subtilia subtilem. Nares nasi significant testiculos hoc mo-
do: quia grossæ & latæ significant grossos & latos testicu-
los: subtilem uero strictos & paruos in omni : quorum offi-
cium dixit quidam. Testiculi nudi feriunt ad labia culi: nec
tantum feriunt possint faciare foramen Semen conservant
ipsum quoq; spandere curant. Cognoscitur enim omnis iu-
uenis de uirginitate & corruptione per multa signa ut ter
que ad pirulam nasi: quia manente uirginitate cartilago pi-
rula nasi sentitur indiuisibilis: sed si est uiolata sentitur par-
tibilis. In masculo uirga erecta discooperitur & econuerso.
Et in muliere os vuluae insinuat. Item dicimus q; signa co-
munia pro scientia non reputantur. ut uulns oculorum &c.
Causa est quia omnes gentes bene sciam q; per oculos est
uulnus & per aures auditus. Vnde si quis diceret talis uidet
quia habet oculos iam derideretur: & ita de sene propter si-
gna publica feneatur. Aues ad pennam cognoscuntur &
ad ungues: qui ad dentes: caprae ad oculos & cætera. Vnde
si dicatur leo est foris bestia porcus immundus: serpens au-
dax: gatta timida & cætera. Prædicta enim & similia si uo-
ce aliqua dicerentur ab aliquo pro scientia non reputaren-
tur: eo q; talia signa sunt communia & omnibus nota. unde i
his nemo dubitat: ut usu uel communiter auditu. Item dici-
mus q; nullus homo uidet unq; hominem ueraciter ex toto
esse similem bestie: licet dicatur de similiis: sed assimilatur

d

operatione naturae in aliquibus: ut in monstruofis: in quibus non contradic simmo possibile est per artem & per naturam: ut fuit ipse nraurus & minotaurus. Vnde nemo potest phisionomizare per signa communia sive sint hominis siue bestiarum: sed per signa propria tantum. quae licet omnes homines possent habere: tamen non omnia habent i se. Quis enim dubitat de signis communibus? & ea quis non notat: & ideo homini sapienti non conuenit q coram aliquo dicat aliquid signū de cōibus: ut uidēs hominē fortē ex expiā dicat ille est fortis ut leo: bene qdē scif q ille ē fortis ut leo &c. Oporteret nos determinare tamen oīa & singula quae proprie dant scientiam phisionomizādi: ut ex hac scie tia quisque eam scientium ut dicemus aperte in sequenti bus ualeat inter gentes omnem reuerentiam & honorem famae cum proficuo adipisci. Singula enim illorum quae dant phisionomiam in hominibus sunt ea quae sunt in eis ex motibus corporis. scilicet ex forma uel figura a similitudine cuiuslibet membris: etiam ex colore: in eius levitate & grauitate incessus: flatu: & uoce & cetera. Sciendum est igitur q membrorum corporis hominis ad quae proprie pertinet sciētia phisionomiae: aliud est simplex: ut lingua: par: & cor. aliud uero compositum: ut pes & manus. Quomodo autem hæc omnia sint & habeantur in unoquoque hominem cui tradimus prænominatam scientiam & nō alterius animalis per ordinem capitulo rūbus suis rubricis uelut nobis uidebis licet & quibusdam aliis usum fuerit: ut Hippocrati Galieno & Almaniori: sufficienter dicemus si deus voluerit. Sed ante q ueniamus ad rotam intentiōem nostri sermonis ex prærogatiua dicimus q ualde cauendum est in omni tempore ab obuiatione & societate hominis infortunati per opus naturæ superioris: ut ab homine cui diminutum sit aliquod membris: ut oculus manus &c. Cā est quia

quilibet talium est factus infelix: & ex hui infelicitate obstat felici. Et huic praestat in multis nocumentum quod est occultum homini ignaro: cum ipse non posset perpendere de hoc nisi per uitam hujus doctrina uel per experientiam sui mali. Nam omnis homo se melius potest custodire a suo publico inimico iam:facta offensa q: ab homine infortunato. Causa est quia nocumentum infortunati est occultum: inimici uero publicum. Et est sciendum q: non est creatura tam bonae complexionis quae si membro diminuatur q: non mutetur statum suum aut in prius solito: uel multo in melius. qd raro contingit si diu uiuit. Vnde dictum est: Cauete a signis eis. Et alibi in homine signato in aliquo membro non cecidas.

Signa complexionis ratione coloris i facie. Ca. XXIII.

Olor albus in facie uel fuscus intermixtus quasi ex albedine & glaucedine hue color gipseus & plumbeus naturaliter significat frigidam complexionem. Color rubeus & rufus in facie compositus ex albedine cum multis linitigenibus significat calidam complexionem. Color albus in facie cum subtilitate mollis morbidus ac inter mixtus rubicunditate significat temperatam complexionem. Color brunus in facie significat bonam complexionem. Color in pelle liuidus & etiam in unguibus significat malam & frigidam complexionem.

Signa complexionis ratione coloris i pelle. Cap. XXV.

Orpus in pelle album & siccum in carne habens ali- quid uel multum rubei coloris in locis congruis si gnificat diominium colerae rubeae. Corpus in carne crassum & in pelle album & conuenienter coloratum significat dominium sanguinis. Corpus in colore brunum et in carne crassum cum aliquaculo colore rubei significat dominium san-

dii

Quinis cum melancholia. Corpus gracile sive macilentum si-
gnificat dominium colerae rubet. Corpus mediocre, s. iter
macrum & grassum & iter album & brunum significat do-
minium sanguinis cum flegmata & aliquantulo melanco-
lia. Corpus quod tactu sentitur ualde calidum significat co-
plexionem calidam. Corpus quod tactu sentitur frigidum
magis q̄ calidum significat complexionem frigidam. Cor-
pus quod tactu sentitur asperum significat siccum comple-
xionem. Corpus quod tactu sentitur molle significat com-
plexionem humidam. Corpus quod sape sudat ex facilitate
significat bonam complexionem. Corpus quod raro sudat
significat frigidam complexionem. Corpus leue & subtile in-
cessu significat bonam complexionem. Corpus graue ac pi-
grum incessu significat malam complexionem.

Signa corporis calidæ complexionis. **Ca.** **XXVI.**

Orpora naturaliter calida cito crescunt & bene: ut
patet in infantibus: ac i pinguantur uel desiccantur
uenæ apparent sibi per loca: anhelitus ei est manife-
stus: uox firma fortis & grossa: in coitu sunt fortia & eorum
appetitua: bene comedunt & digerunt ac gestant. multis &
bundant capillis & pilis per loca: qui primum sunt grossi & erici
qd contingit a multo calore cordis: ut patet i leone gallo &c.

Signa corporis frigidæ complexionis. **Ca.** **XXVII.**

Orpora naturaliter frigida tarde crescunt: parum i-
pinguantur: uenæ apparet sibi manifesta & magna:
anhelitus eius paucus uel qualis absconditus: uox in audi-
tū subtilis uel acuta: in coitu sunt debilia & raro: eorum
appetitua: parum comedunt: male digerunt & gestant i pelle
sunt alba sive rosea colore: Capilli eorum sunt extensi &
longi sive sunt nigri sive albi: & sunt subtile: facile timent

Signa patescunt: & ad laborandum sunt debilia;

Signa corporis humidæ complexionis. Ca. XXVIII.

Orpora naturaliter humida in carne sunt: molia & leua: eorum iuncturae sunt occultæ & paucæ: fertilitudinis: unde parum possunt durare laborum: Timida sunt & pauca: quasi ex omni male dormiunt: saepe mouentur ad luxuriam: Nuda sunt pilis: et oculi semper lachrymant: pilæ & capilli eorum sunt extēli & lubiles & bani ingequit ad addiscendum.

Signa corporis siccæ complexionis. Ca. XXIX.

Orpora naturaliter siccæ in tactu sentiuntur asperæ: in carne sunt macræ: labore fortia & durabilia: beneo: & convenienter comedunt: iunctura membrorum fibi sunt manifestæ: Capilli & pilæ sunt grossi aperti & cripi.

Signa corporis temperatæ & fæciæ. Ca. XXX.

Orpora temperata & fæca bene comedunt: & bibunt iuxta conuenientia suis: digerunt & disponunt: res ei sapient bona: fæfecunt in horis convenientibus: gaudem cum gaudientibus: bene dormiunt: suos somnios: feliciter sentiunt: & uadunt leuiter: cito sudant: caro vel nuxij sternutant: medicis ritter impinguantur: in facie sunt colorata in tactu sunt calidæ: si quisque piget: sensur convenienter iuxta conuenientiam ætatis corporis & horæ.

Signa corporis distemperati & male fani. Ca. XXXI.

Orpora distemperata & male fana in omni sunt dif-
finitia corporibus temperatis: & bene fani. Vnde
male comedunt: non curare: bibent: male disponunt
& disponentes eis non bene: sapient: in horis convenientibus:
non se plene tribunt: gaudientibus: si quisque infici-
tur: & manent tristes: male dormiunt: suos somnios: graven-

se sentunt: & grauitor adidunt: & raro sudant uel non sudant;
ossitam saepe uel stertant: brachia extundunt: in facie sic
pallida uel nimis colorata: quinque sensus male uigent: non
possumus diu sustinere lumen: recens obliuiscitur: mul-
tum iputant: in naribus eis abundant superfluitates: quasi
ad omnia sunt pigras: carnes conflat ut nafum: & quidoc-
pedes & manus: & oculi lachrymant.

¶ Signa complexionis cerebri. Ca. XXXII.

Axuum caput naturaliter habet parvum cerebrum: & multitudo capillorum est maxima defensio capi-
tis. Vnde de complexione cerebri ita dicitur. Si ce-
rebrum fuerit calidæ complexionis homo ipsum habens in
ea quo sentitur multum calidus: capillus multum abundat: &
hi multum sunt grossi: oculi eius longe uident: & uidento
dissimilis: per cuius est sensu: celer arguento: color capillorū
diu duratur: raro abundat superfluitatibus in nafoxi ex oculis
lachrymant: & est homo magnæ uigilationis: cupidus q̄st
omnium pulchrorum: & corde tendit ad nobilia sibi cerebri
fuerit humidae complexionis homo ipsum habens in tactu
sentitur mollius & laffius: capillis abundat: subtilibus: & ei
cito in colore transmutantur: & est etiam luxuriosus: saepe
sibi lachrymant oculi: & forte aliter affirmatur: ut sanguine
&c. uiuit breuiter: in nafso ei abudat multa superfluitas: uox
ei sonat aliquantulum impedita: caput saepe dolet: in perfona
est debilis: ex faciliter pauidus: teneri est ingenii: pius & condo-
lens alterius mali: & plus simplex q̄ sapiens: & uani propositi.
Si cerebrum fuerit frigidæ complexionis hō ipsum habēs est
saepe piger: tardus: intellectus durus: capacitasq̄tis illi ingenii
eius capilli sunt leves & extensi: tarde crescent: & in colore
sunt albi uel quasi blundi. Eius oculi raro mouent: & breui-
ter uident: magnus uigilator: de modestia stabilis: propositi la-
boriori tenax & largus cu ratione: in tactu sentit: frigidus

& mollis: & est lubetis ingenii: & aliquantulū ad addiscēdū sagax: Si cerebrū fuerit sicca complexionis hō ipsum habet capilli eius inter tarde & tempestue crescunt: unde in lögū non cito crescunt sed breues morantur: & rari sunt ī cuti ac grossi in substantia & plus ericī: q̄ extensi: cito in caniclem conueretur: & de facilī cadunt de capite ut frondes de arboribus: oculi longe uident: & homo est temperati incessus & motus: in nālo non multum abundant superfluitates nisi sit exigendi causa: Caput sape dolet: homo est duri ingenii: uanus & malas capacitatē: Si cerebrū fuerit calide & sicce complexionis capilli nascunt flavi fortes & curti uel nigri uel crīpi: homo est multum luxuriosus: & idēo cito cane scit & caluescit: parum dormit in nocte: & est magni ingenii: & repentinī intellectus & apprehensionis: levius in cuncto & faciendo: uidet procul: & est uanus in agendis: ac ei est raro superfluitas in nālo: Si cerebrū fuerit frigidæ & humidæ complexionis homo libenter dormit: quis male dormiat: hebes est: in factis: sape aggrauatim passionib⁹: reumatō: & principaliter in capite & in oculis: frequenter abundat superfluitatibus in nālo: parum comedit & bibit.

Contra signa complexionis cordis. Cap. XXXIII.
Ordis cōplexio si fuerit calida pulsus ē uelox: pectus aliquantulū est pilotum ultra & ratē adolescentie: in carne est calidus: ē boni appetitus: in factis audax: in verbis asper: i dādo tenax: obstinatus: supbus: iracūdus luxuriosus: Si cor fuerit frigidæ cōplexiōis pulsus ē et tardus: pulsus nudū a pilis: tacitus carnis frigidus: duri appetitus: debilis fortitudinis: anhelitus artus: uox subtilis & dībilis: q̄li piger ī factissi uerbis nō bene placidus: leuiter patiēs: nō bene coēdit: & raro bibit: & raro luxuriaſ nisi sit p accidēs: Si cor fuerit hūida cōplōis hō abūdat capillis mulcīq̄: sicut lögī cito & extēſi: colore albi uel blūdissimis: abūdat pilis

d iii.

exceptio in pectore in tactu carnis est molle: & est in colo-
re alba vel fusca: & aliquantulum est pinguis: multum tenui-
us: pauidus: hebes: & debilis in laborando. Si cor fuerit sic-
ca: complexionis pulsus ei est durus: corpus totum est mu-
sculosum: sin carne macrum: uenae sunt manifeste: pili sunt
grossi: & curvi: per longa aliquantulum pilis altera: & grossa.
Si cor fuerit calida: & secca: complexionis pulsus est: uelox
durus & fortis: pectus aliquantulum pilosum: pilis tortis:
anhelitus magnus: totus in carne exilius: cito inquietur ad
iram: iratus undum manet & obstat. Si cor fuerit frigida: &
humida: complexionis pulsus est tardus: & debilis: pectus mu-
dum a pilis: anhelitus parvus & tardus: tactus in carne mol-
lis & frigidus: non facile trascitur: & cito iram remittit.

C. Blegma complexio epatis: **Ca. XXXIII.**

Patis complexio si fuerit calida cognoscitur ex at-
plitudine uenarum & ex siccitate noxi: unde homo
hoc habens est naturaliter fortis: in facie coloratus:
urina eius est multum tincta & egestio: calidi cibij: nocte est
quia ipsum infiamant: & etiam abundat in eo: humor cole-
ricus: multitudo pilorum sub hypocundris. Si epatis fuerit
frigida: complexionis uenae apparet arta: moxa semper erit
genera: & in multitudine homo est debilis: multo flagrante:
abundatur sputo & mucillagine in naso: urina est alba: uel
quasi egestio: & sepe abundat uentositate: & multum defici-
unt sibi pili sub hypocundris. Si epatis fuerit humida: com-
plexionis eius languis est surbidus: corpus totum est pigne-
uenter sic facile confundatur: caro fentitur molli: in facie est
pallida. Si epatis fuerit siccata: complexionis paucum abundat
sanguine: totum corpus manet macrum: uenter gracilis: in
facie est paucus color.

C. Blegma complexio pulmonis. **Ca. XXXIV.**

Pulmonis complexio si fuerit calida uox est grossa

anhelitus magnus; pectus amplius & grossum. Si pulmo fuerit frigidae complexionis vox est subtilis; **anhelitus parvus;** pectus strictum & subtile. Si pulmo fuerit fessa complexionis vox est clara; os siccum & pauca salina. Si pulmo fuerit humidæ complexionis vox est clara; os plenius salina & raro bibit.

¶ Signa complexionis stomachi. Cap. XXXVI.

¶ **omaci complexio si fuerit calida digestio est fortis;** appetitus magnus; sepe fameliciter; & fuit frequenter; & ei dolet caput & oculi patiuntur, cito iraciditur; & cito ab ira reuertitur. **Si Stomacus fuerit frigidae complexionis digestio est debilis;** appetitus raro famet; & fuit caput & oculis sanus est. **Si Stomacus fuerit humidæ complexionis raro sit;** sputo abundat; in moco multa superfluitas; naufragia vomitus & vertigo fibi evenit. **Si Stomacus erit sicca complexionis** sepe fistulæ; hinc aspernitur; siccæ cunctæ pruritus vel debili exitu; guia alpud tibi aspiraté ictiatur.

¶ Signa complexionis testiculorum. Cap. XXXVII.

¶ **Testiculorum complexio si fuerit calida, partes propinquæ uestiuntur pilis nigris & criciliis;** uirga virtuose erigitur; sperma exit in substantia multi grofia & viscosa; & cito exit cum fricatione coitus; etiam ante coplementum actis contingit grade desiderium coitus. unde super uirga manifestæ apparet uenæ; nerui eorum sunt fortes; & pellis grofia.

Si testiculi fuerint frigidæ complexionis partes vicinæ sunt multum nudæ; a pilis; & illi qui ibi sunt exenti functiona uirgo ratione erigitur; & debile sperma exit liquidum & tarder; uenæ; ipsorum sunt occultæ; nerui debiles; pellis subtilis & molles. **Si testiculi fuerint humidæ complexionis** multo spermatozoo abundantur & enciuit coitu; tamen est aqueum & albū ut lassit bene nelle ad concipiendum; tardat multum semen efficeri; pellis est multum nuda a pilis & subtilis. **Si testiculi fuerint humidæ complexionis**

170

sperma in eis generant paucum: tamen illud est ipsissimum & nō
scolum & utile ad cōcipiendum: uirga debile extendit: pīlē eo
rum sunt breues & ericii asperi & grossi: pellis uero grossa
magis q̄ subtilis. Si testiculi fuerint calidae & humidæ com
plexionis uirga potenter erigitur: & erecta manet uiriliter
& etiā mouetur ad coitum: & multū ierem emititur. Si testi
culi fuerint frigidae & siccæ cōplexionis uirga tarde erigit
& cito perdit uirtutem: parum feminis emititur: & quandoq;
non potest exire coitu completo.

De notitia partii corporis i. omnia alij. C. XXXVIII.

On omnibus alijs membris corporis est calidius na
turaliter: & ex calore ipsius totum corpus uiuificat:
& tenet calorem in caeteris partibus sui: & ipsum re
cipit a superiori influxione: quo sic corpus manet compactū:
unde a calore cordis caeteræ partes corporis calcifiunt: & sic
possimus dicere q̄ cor est fons inati caloris & origo: postea
epar: & post illud sunt exerae partes carnis & pulpa. Cere
brum est omnibus partibus corporis frigidius & humidius
ad contrarium caloris cordis: unde unum contēperat aliud
Adeps naturaliter est frigidior & siccior quadam humiditate
coagulata. Os naturaliter est calidum & siccum. Medulla
est naturaliter calida & humida. oīs cartilago uena nervus
pāniculus uentrinus est frigidae & siccæ naturæ: tamen est
minus q̄ os. Cutis ē tēperata & pprie est illa q̄ ē i uolis ma
nuū. Nervos quoq; cōplexio multū diuersificatur: quoniam
q; a cerebro progrediunt humidiores sunt q̄ illi qui a nuca
nascunt: cū in sua cōplexione uicinent cōplexiū cutis q̄ di
cīf tempata. Glādulæ sunt frigidae & humidæ & oīa mēbra
quæ generant lac: ut māmæ sperma testiculi salvia pulmo.
Caro multū diuersificat eo q; secundū cōplexionē mēbri ē
calidior & minus calida: tamē oīs carnes recentes absq; fale
sunt calidae & humidæ. faltæ uero calidae & siccæ: diuersifi

cum tamen secundū locū partis animalis et quantitatē salis. Caro mediocris; i. macra et crassa est temperata i omni cibitate. Und' secundū ueritatē caro bene macra i pinguis; et crassa macrata. Caro pōrci castrati hædi agni uituli gallinae pullo; capo; et c. bona est et laudabilis eo q; facile digerit; et bonū generat sanguinē. caro uolatiliū facilius est ad digerendū q; gradientū; et quicquid est ex eis melius sunt lacerti ligua pes os et epas. Omne fricū et assutū calidū est et siccū; unde durū est ad digerendū; et plonā reddit macrā; oleū est humidū et calidū. Ova forbilia sunt bona et sana; et ex eis melior est uicellus albumine. Cæcus malus ē in cibo tā dulcis q; salitus; tamen utilis est dulcis post reliquos cibos; q; tunc affūctus facit digerere. Butiq; bonū est et suū. Lac plus malū est q; bonū est in aestate melius. Omne membrum animalis quanto plus est neruolum tanto frigidioris est naturae; ut pes.

Signa repletionis malorum humorū. **Ca.** **IXL.**

Leptio malorum humorum qua solet iſfirmitas generari ostenditur per hæc signa: nimia rubedo in facie; palliditas in pelle et unguibus; frequens extensio brachiorū; plurima ossifratio; spissa sternuratio; grauis dormitio; plenitudo uenage; exsitus sanguinis de naso ex facili; sape grauitas capitis; ut dolor frontis; tinitus aurii; lachrymatio oculorum; et pruritus in eius timor de plano; inertia corporis ad eundum et laborandum; magnitudo pulsus; distoltio uenoris; urina turbida; non uoluntarius appetitus comedendi; debilitas in tota persona.

Signa nimis sanguinis. **Cap.** **XL.**

Quam sanguis nimis abundat accidit pruritus; qualiter ubique carnis; et principaliter in brachitis; in facie abundat rubedo; continua oris dulcedo; sentitur ad aporem pter solitum; fiunt ueticulæ in ore et in labiis; qdā ardores tenuiū i pectore; quos carbūculas appellātus; qbus p-

Sona perdit comedere & suos somnos turba rubea & aliqui-
tulum spissia: corpus pinguis cit: res sapient bonae in esu: un-
de bene appetit digerit & deponit.

Signa nimiae colerae.

Cap.

XLI.

CVM colera nimis abundat accedit i facie color citri-
nus: amaritudo i ore: asperitas i gula: siccitas pauca:
ca salina: lingua sicca & aspera: caput sape dolet: os
siccurn: debilis appetitus: tardus: nocturnus: citrinus uel utri-
dis cum multa amaritudine: egestio erit sicca dura & pauca
quasi adusta & fetulecta cum multo premitu & labore: ur-
na tenuis: citria ignea & clara: uigilatio multa: dormitio pau-
ca: caro macra & cor instabile de unoquoq.

Signa nimiae flegmatis.

Ca.

XLII.

CVM flegma nimis abudat i ore accedit multitudo fa-
liuæ: i. sputus multus: q si fuerit albus & fluidus est
bonus si viscosus malus: paucitas sitis: os madidum:
gula mollis & lingua raro bibit uel nunq nisi i prandio uel
coena: urina exit alba: in eundo piger: & in laborando debili-
lis: superfluitas abundat in naso: oculi fitur graues & somno-
lenti: formus sic longus: caro undiq sentitur mollius & laffit
ux: appetitus debilis paucus acerbis: digestio tarda: in facie
color albus sine rubeo colore: egestio molliis & pauca: fordi-
tatis: in addiscendo est grosse: capacitatis: oculi sape lachry-
mant & propriæ omni mane: pilii cito crecunt & ungues.

Signa nimiae melancolie.

Ca.

XLIII.

CVM melancolia nimis regnat accedit ardor stomachi:
multitudo appetitus: caninit: color fuscus in facie:
sanguis est niger & spissus: urina nigra uel aliquantu-
lum rustica cedens aliquantulum ad uiriditatem: uel palli-
ditatem: Corpus in tactu sentitur frigidum: hibes est in
labororio: pedes frigidi sunt multum: cor suspiciosum:

persona ex cogitatu trifitis: facile trofa: Tenui: umans stare i
solitudine: pauci est cibi & potus. ~~~~~ Cap. XLIII.

Notula doctrinalis.

Atura nihil facit frustra: & in unoquoq; semper fa-
cit quod melius est: & ideo nulla qualitas est ocioſa
in corpore. Scindunt q; homo a natiuitate sua usq;
ad senium deficci non ceflat: nascens ut moriatur. In cali-
da regione sunt gentes natue brunae in pelle: ut patet de
ethiopibus: uel rubae albedine intermixta aliquantulum
Et in cane sunt liceae: crisperae: capillos habent & grossos &
asperos. Et in frigida regione nascuntur gentes longae: i pell
ie multum albæ aut blundæ: nude a pilis uel quali qui in
suo esse sunt extensi albi uel blundi. Nota q; regio est multi-
plex in prouincia & matrice mulieris: quæ si utraque fuerit
calida creatura generatur: & generata manet migrat uel bru-
na & cætera. Et si fuerit frigida efficitur alba plus & minus
secundum regionis complexionem. ~~~~~

De notitia nimis abudantia humorum per somnia. Ca. XLV.

De indicio cognitionis somniog; ita dicimus q; cordi
aliud est uerum: aliud falso. Item somniog; aliud
significat de præteritis: aliud de præsēntibus: & aliud
de futuris: & aliud significat nisi fantasiam. & omnia ista at-
tententur esse a quibūdam propter aetatem: propter cibū:
& propter tempus lunationis: quia aliter uidet in insomniis
puer & aliter iuuenis: alicer & aliud senex: & alicer & aliud
mulier i quolibet sui status. Ita somniū ante digestiōne cibi
sumpti uel nihil significat: aut de p̄teritis siue sui siue alteri
us quoctuq; mō: ut usu &c. Somniū i digestiōe facta sed nō
dū p̄fecta significat de p̄sentibus factis: licet siāt cū iteruſ
lis. Somniū post cōpletā digestiōne cibi assumpti significat
de futuris oīo: unde cū q; dormiēdo se somniauerit aliquid

& in excitatione somnii sibi uidebitur extraneum & magna
significationis:& uellet scire quid significat: confessum sur-
gat:& illud notet:aut nō dormiat plus super latus super quod
se somniauit.& tunc recordabitur in die nisi multa somnia
uiderit longo dormitu. In die autem si aliquid illius somnij
oblitus sit crater sibi caput retrorsum ubi est uirtus membra
ri: & tunc cura pra*dictio*nis auxilio facile erit memor:
si deus uoluerit. Item somniorum quaedam significant lu-
crum:quaedam dannum:quaedam gaudium: quaedam tristitiam:
quaedam aegritudinem:quaedam sanitatem:quaedam guerram:quaedam
laborum:quaedam requie:quaedam solu modo explanatione soni
uerbi gratia cū homo somniat 1 hora debita sui statutus aut
capere lucrum significat: auē perdere dannum significat: plora-
re gaudiū significat: ridere tristitiam significat: uelle currere:
& nō posse impedimentum significat: & ita de ceteris. Sed
qa sonia sc̄ fatis exposita i libto sonio p ordine alphabeti:
qué pōemus i hoc uolumie libri: idcirco haec dicta sufficiunt
Somnia significantia dominium sanguinis. Ca. XLVI.

O Vm sanguis regnat homo somniat se uidere rubet
colorem: ut minium: cinabrium: tinctam: cartham:
sindonem: rubeam: uel violaceam: morellum: rosam
ingranatam: sanguinem fulsum: facere nuptias: uel sponsali-
tia uel esse i talibus. Comedere cibum dulcem & rem sapi-
dam: sentire uentum: ponere uentoſam: incarnare aliquem
uidere carnem fanguinolentam: & huiusmodi res rubeas
aut rubicundo colore. ~~~~ ~~~~

Somnia significantia d. colore rubet. Ca. XLVII.
O Vm colera rubea regnat homo somniat se uidere
ignem ardenter: carbones uiuos: prunas accenfat:
fcintillas: olibanum: fornaceum: ceredum: fulgit: audi-
re tonitrua. cælum rubeum: ignem: inflatum lapidem:
tem uerborum inter aliquos: pugnam: percussione m: rume

rem: colorem zallum: lothonem: auricalum: aurum: ramū:
auripigmentum: capillos bludos: amara comedere.

Somnia significantia d. siiegmatiſ. Ca. XLVIII.

OVm siiegma regnat homo ſomniat ſe uidere pluvia:
mare: fiume: fonte: aquam: canale: putoeum: lacū:
nauem euntēm: pifcēm: rhete: linum: abluere aliquid
ut manus pannum: uidere colorem album: cerulam: calcē:
caleum: bombicem: cadere in aquam: fugulos: lachrimas:
ſputum: urinam: ſirupum: aquam haurire: lixiuum: natare:
capillos: regulas ſullare: & huiusmodi ſimilia.

Somnia significantia d. melancolie. Cap. XLVIII.

OVm melancolia regnat homo ſomniat ſe uidere co-
lorem nigrum & fulcum: ut fumū: tenebram: ſepul-
eturam ſuſtum: hoſpitale mortuorum cadaver: ti-
morem triftiam: impotentiam eſte in carcere ligatum: ne-
catum diabolo: uestem eſte ſtercoratam: & ſimilia.

Somnia significantia caliditatem. Ca. L.

OUnitat quando calida complexio: homo ſe uidet in
ſomniis ſtuſſare: balneare: ad ſolem ſtar: incedere p-
ignē: ſe igne offēdi uel ferro uel aq calida & ſimilia
Somnia significantia frigiditatem. Cap. LI.

OUnitat qdo frigida coplexio: hō i ſomniis uidet ſe eē i lo-
co frigido: glaciē uidete: tāgere niue: ferrū: bruma: plū-
bus: apidē: ex frigore tremere: criftallū: albumē oui: lac co-
culatum: & ſimilia.

Somnia significantia humiditatem. Cap. LII.

OUnitat quando humidida complexio: homo uidet i ſo-
minis ſe tāgere reū ſimplum & leuē iue tenerē: come-
dere pane recentē: bibere brodiū: migere aq palpate

Somnia significantia ſiccitatem. Cap. LIII.

OUnitat qdo ſicca coplexio: hō ſomniat ſe uolares ſe fieri
ſultus: aliqd leuitatis cape: & auē uolare: pēnā: folium arbo-

ris vibrare: chalas: montem: turrim: exprimere aliquid uel
distillare: & huiusmodi similia.

Somnia significantia repletionem humorum. Ca. LIII.

Vando repletio humorum est in corpore homo lo-
natur le grauari ab aliquo uel onerari per uoluntate
aut violentiam: uelle ire & non posse: aut fe leuare:
hec ex debilitate valere.

Somnia significantia malos humores. Ca. LV.

Vando in corpore sunt mali humoris & nimis re-
ulant homo uidet in somniis se ire per loca cornola
terida: putrida: tangere limum: stercus siccum: mo-
struum: turbulentam & similia his.

De notitia auguriorum. Cap. LVI.

Viguria sunt in canonibus ecclesie uenta: tamen di-
cimus qd quædam accipiuntur per obuianionem ho-
minis uel alterius animalis uel per anditum uocis. Et
hic & haec augur auguris idem est qd qui & quæ per talen-
scientiam indicat res futuras: & sic per signa huius scientie
singula in genere iudicare scit & nouit. Vnde serendum est
qd auguriorum quædam significant bonum euentum: ut Co-
fert & emponenth: quædam malum euentum: ut uirapan &
harenan: & quædam medium inter utrumq: ut fert & con-
fert. Sunt enim quædam notabilia: quibus proprie auguria
considerantur: ut sternutatio ossitanis: obuianio uolatus a
uium: cantus auiru: uox audita locurionis circa propositu
negotii: ut somnium antecedens. unde homo facit augurio
homini sicut cæteris animalia faciunt: ut aquila: cornicula:
nocticorax: coruus: bubo: picus: gittta: canis: porcus: equus:
& cætera. ut habetur in libro auguriorum. Item auguriorum
quædam fiunt ante: quædam post: quædam dextra: quæda
mistra. & cum diuerfa sint in sua dispositione quodlibet il-
lorum proprie nominantur: & ex proprio nomine cognoscit

interpretandū. Vnde dicimus quod auguria sunt in iuncto
mī ad instar xii. signorum. Cælum sicut hec: Fernoua: feruetus:
conferuēt: scimafarnoua: alia: rueretus: hæc: sicut
in dextro latere. In sinistro vero latere sunt: Conferuēt: cō
feruetus: utaran: viaran: scaffarnoua: scaffarberous. Cū ad
ista nomina sint grauit et multæ significatiōis: video placet
nobis ea expōnere sufficiēter. Fernoua est augurium quā
do tu exieris domū tuam cauam faciēndi aliquid: et cū
do uides hominem uel auem eiūdō uel hominem paulā
tem: aut te in sinistra parte tuus: istud est tibi malum sig
num super negocio. Viaran est augurium quando homo
vel auis suo itinere uel uolatu ante te trahit uenientis a dex
tera parte tuus: tendens in sinistram evanescit: istud est tibi
bonum signum super negocio. Conferuēt est augurium
quando prius inuenies hominem uel auem eumēti uel uo
lentem: et se repauset ante te in dextra perte tui uidentem te:
& istud est tibi bonum signum super negocio. Conferuetus
est augurium quando prius inuenis uel uides hominem uel
auem le repaulantem in dextera parte tui te uidēte: & istud
est tibi malum signum super negocio. Scimafarnoua est au
gurium quando tu uides hominem uel auem post te: & te
consequi: & transire te: & ate q̄ perueniat ad te uel tu ad eā
aliquib⁹ se repauset te trahente in dextero latere tui: & tunc ē
bonum signum super negocio. Scimafarnoua est augurij
quando tu uides hominem post te uel auem peruenientem ita
& sit tibi dextero latere: istud est tibi malum signum super
negocio. Scaffarnoua est augurium quando uides post te
hominem uel auem ante q̄ perueniat ad te & tu ad eā i. loco

repauset te uidece significat bonum signum super negotio.
Picularuetus est angurium quando uel hominem prater
ire uel auem in loco pausatem ita q; si tibi in sinistro late
re uel est tibi malum signum super negotio. Emponebit est
angurium quando ho uel avis uenit a latere sinistro uel &
transit ad dextram: nec eam uides repausare sed evanescit a
te tunc est tibi bonum signum super negotio. Parrenan est
angurium quando homo uel avis a dextro latere uel uadit i
sinistram trahens post tergum tuum & ea uides alicubi repausare:
tunc est tibi malum signum super negotio. Ut at singula q; dinimus
evidenter intelligent libri auguriorum hanc ponimus i exemplis.

De noctua sternutationis. Cap.

L.VII.

Sternuto. cas: uerbum est; & significat sternutare:
Et hanc sternutatio huius nis. ipse idem actus est q
dicitur sternutatio. Nec aliud est sternutatio q; fumo
sitas vaporum quae ascendit in caput usq; ad cerebrem. Et
cum ibi semper plus abundant noctua q; situativa a natura
depellitur & cadendo exit in istu p nates & per os. Post autem
metari sternutatio ne fiat quando sentitur contingere. Si oculi
page fricemur confessim ceſſati: & alii nunc caput purgat a
malis vaporibus; ut domus a fumo quando expelliunt a n
to. Quid autem una sternutatio uel duas boni uel mali signifi
cet hic ponam exemplū. Dum n. aliquis ho cogitauerit aliqd
sup aliquo negotio emptionis uenditionis uel intellectus &c;
& fecerit duas sternutationes uel quatuor aut alibi p altera
facta fuerint: confessim se knet si fedeat: & si stat i pedibus
se moueat & incipiat ire ca copiandi negotiū sive intronis
cedi: q; p/parabit in eo. Et si fecerit ultra quatuor sternuta
tiones no ppter sibi sup facta: cū sit sub dubitatione. Iciēdi
ueritatē nisi illud uideat adhuc p aliud signū. ut obviationis
signo &c. si uero fecerit unā sternutationē uel crux oīo delā
quat oīa tān in dicēdo q; in faciēdo eo q; de facto nō posset

puenire ad bonū finem: nec cito nec facile. Item si duo ho-
mines quasi in uno momento fecerit duas sternutationes:
id est quilibet eorum fecerit suam sternutationem: tunc ei ē
bonum signum faciendi aliquod propolitum in certo facto
unde statim incipiat negotiū: & prosperabitur in gressu ma-
ris causa negotiationis & etiā per terram. Duæ sternutationes
ei bonū signum significat: & ecouerso: ut de una uel tribus. Itē
cū q̄s recēter uēt i locū una sternutatio ei bene significat: &
ecouerso: ut duæ uel. iiiii. &c. Itē una sternutatio i aliq̄ nocte
facta p̄ quēq̄ de familia domus bonū significat: ut lucr. &c.
Duæ uero malū ut diuitim &c. Vētē est q̄ ille q̄ sternutat re-
cipit partem significationis hac conditione q̄ exēter p̄ parti-
cipabunt cum eo de illo eventu. Item si duæ sternutationes
fiant omni nocte ab aliquo & illud continetur per tierē no-
ctes signum est q̄ aliquis uel aliqua de donio morietur: uel
aliud dānum domui continget uel maximum lucrum. Item
in introitu domus si quis nouiter habeat unam sternutatio-
nē tunc intret eam habitaturus. Si uero duas exeat: & eam
non habitet. Item homine iacente in lecto suo si uigilauerit
& fecerit unam sternutationem est sibi signum malum (fir-
mitatis uel clamni) si vero dormiat & fecerit unam sternu-
tationem peius significat: ut grandem tribulationem: mor-
tem personæ: uel impedimentum grauissimum: aut rerum
perditionem. Si uero aliquis in lecto iacente duas fecerit
sternutationes & uigilet signum est bonum & lucri uel fa-
nitatis & cetera. Sed si dormiebat tunc est melius. Et si
omni nocte duæ fiant sternutationes usque in tertiam no-
ctem tunc est signum optimum aut in lucro aut in alio ho-
nore & cetera. Item si aliquis tota die fuerit ut mesicaten
& peregrinus aut partim in die: & repausauerit in aliquo
hospitio: de ibi repente faciat duas sternutationes locum
mutet & uadat in aliud hospitium eo quod prospetabitur

alioquin aduersabitur. Item cum quis petendo aliquid causa operandi eam rem uel teneat & habuerit unam sternutationem: confessim: discedat de loco illo. & permitrat oia illic & alibi tentet: & tunc inde prosperabitur aliquantulum. Et si habuerit duas sternutationes tollat ipsam lecture: & ea rem non permittat nec amplius differat. Item si quis post pactum factum nuper de aliquo unam sternutationem fecerit: nunc ei significatur qd omnia in pacto stabunt firma. Si uero tres fecerit pactum non feruabitur. Itē si quis sūmo mane in die lunae cū de lecto leuauerit habuerit unam sternutationem significat qd totam ebdomadam habebit pspērum lucro uel alia consolatione. Si uero duas habuerit totū contrariū erit. Item si quis perdidereit equid amulum &c. &c. exiens domum suam cauia querendi & in exitu nuper habuerit unam sternutationem significatur ei rem suam recupere. Si uero duas habuerit nunq rem adiuueniet. Itē die dominico sūmo mane cum quis se leuat de lecto tres sternutationes habuerit ei bonum significat. Vna uero malum significat. Item ante prandium uel coenam quasi uolens incipere comedere duas sternutationes fecerit bōnum significat. una uero malum. Vir infirmus iacens in lecto si timeat & diffidatur & habeat unam sternutationem signum ē mortis. Si uero duas euadet. Mulier grauiter infirma si in lecto habuerit unam sternutationem est sibi signum liberationis. Duae uero mortem significant.

¶ Nunc incipit tercia pars: in qua continent capitulo Phisonomiae i fuccie utriusq sexus uiri & mulieris. (a. LVIII.
¶ particulas quidem corporum utrinq sexus uidelicet uiri & mulieris penitus reverentes secundum seriem formae cuiuslibet personae i omni statu sui glicimus qd phisonomia est ingeniosa scientiae naturae per quam cognoscitur uirius &

unitum cuiuslibet animalis. Et questioni membroꝝ quedam
sunt simplicia: ut lingua cor &c. quædam uero composta:
ut oculus nafus &c. Idcirco dicimus q̄ multa sicut organa que
simul uinunt: somnia quorum dant iudicium sapienti. Et
ideo sciendum est q̄ multiplex est differentia inter virum &
mulierem cädens in iudicio scientiae quae dicitur plenaria
mia. Quare accipienda est proprie in utro & ipso p̄t i m̄
liere. Causa est quia vir in omni compositione ipsam plenari
us apprehendit q̄ mulier ut evidenter apparet in scientia can
nonum qui sunt infra per modum capitulorum. Et ob hoc
dicimus q̄ pro viro intelligatur proprie iudicium uniuscō
mplexi capituli: & pro muliere impropriæ compunctione tangenti
tellectu ipsorum ad idem. Quare magistrum iudicium debet
adhiberi comprehensionibus omnium quae sunt necessaria
huic sub vi collectionis prius q̄ iudicium praefatur utriusque
sexus: si calus eueniret i aliquo iudicandi, uidemus n. p̄t in
facie consimil mulieri: quē cū sagaciter aspectum sicut. Et
sic iudicamus de illo; & ita de ceteris p̄tibus corporis ut manus &c. Videlicet mulierem i facie: & haec erit carnaliter
similis viro sola dispositiōne membrorū. s. tam alterage partitū
corporis item natus &c. q̄ faciem: niquid iudicamus de illa quē
admodū de viro possumus judicare nequaq; sed aliter & di
bilis p̄ eo q̄ complexio mulieris ualde diffat a mera ratiōe
& complexione viri in oībus. nisi i uno modo q̄ dicis eos eē.
Sed de cōdī duæ p̄es attribuunt viro & tertia mulieri. Vnde
nolentes ordinē oīum & tūngulorum p̄tū membrorū retinētes
a Capite nūc incipiēmus p̄cipaliiter: Et penemus rubricam
uniciuq; pri totius corporis humani: & non alterius: aīlis: ut
opus nostrū sit facilius orationi. Et cōnumeratis oībus m̄
bris p̄ticulariter a sumo capite usq; ad plāna pedū finiēmus
ipm opus etiā auxilio de: q̄ de nihil cūdā creauit: Et dñe
uit: solus gubethans orationā: & disponens magno regimine

sapientiae quae non nullatur.

De capillis.

Cap.

LIX.

Capilli plani & extensi & in colore albi vel blundi sunt tubules & molles significant hominem naturaliter timidum corde; debilem viribus; pacificum in iocunditatibus; ubiq; conuenientem & mansuetum. Capilli grossi & ericii ac breves significant hominem naturaliter fortis securum; audacem; inquietum; uanum; sepe fallacem; cupido pulchrius; & plus simplicem q; sapientem licet fortunam ei faucat. Cuius capilli sunt multum crisi significat hominem duri ingenitatem multae simplicitatis; siue utrumque. Cuius capilli sunt multi super tempora faciei & super frontem quibus frons ualeat iudicari pilosa significant hominem similem: uanum; luxuriosum; cito credentem alterius in meatus & loquula asticalis & grossi ingenii. Cuius capilli sunt multum ericii & eleuci & cesarea ex sua tortuositate significant hominem ualde simplicem; audacem; superbum; dura capacitatibus uelocias iras; mendacem; luxuriosum; malicio sumi malo presumptuosum. Cuius capilli sunt multi id est spissi per totum caput significant hominem luxuriosum; & bonae digestionis; uanum; uelocis crudelitatis; pigrum in agendis male memoriam; cupidiu multo; & infortunatum. Cuius capilli sunt rubri significant hominem iniuidum; uenenosum; calidum; facie superbum; & malloquum. Cuius capilli sunt ualde blundi significant hominem conuenientem ad oia amorem honoris; & uam gloria habentem. Cuius capilli sunt ualde nigri significant hominem conuenientem ad oia plus ad bonum q; ad malum; in officio & opere studiorum; secretorum; fidelium; & non bene frumentarum. Cuius capilli sunt quasi albi vel glauci significant hominem

bonae conditionis & continenter ad ofari timidum: ceterum debilem: boni signum tenerae capacitatibus duram ac crudelam fortunam habentem. Cuius capilli sunt in mediocres in quantitate & colore significant hominem convenientem & plus tendentem ad bonum q̄ ad malum: amarum: sita pacificans: munditiam & bonos mores. Cuius capilli tempore iuventutis (et exinde) est calvities significant hominem mouet rem sepe ad luxuriam: vanum: audacem: instabilem: loquacem.

¶ De fronte. Cap.

LX.

Frons mulceta elevata in rotundum significat hominem liberalem amicis & notis: levatum: boni inrolle: etiam alteri tractabiliem & multis gratiis uitiosum.

Cuius frons est plana pelle: & ossa: non continens rugas significat hominem ex faciliter litigantem: tamum: fallacem: plus simplicem q̄ sapientem. Cuius frons est minus partia ex omni parte significat hominem simplicem: cito irascibilem: facilis crudelitatis: cupidum rerum pulchrarum: coralem. Cuius frons est bene rotunda in angulis temporum: ut ossa quasi apparent & nuda pilis significat hominem in boni ingenio & ciuii intellectu: multa audacia: in malo magnanimitate: cupidum pulchrorum munditionum & honoris. Cuius frons est cuspidata in angulis temporum ut ossa quasi forte permixcent. significat hominem tamum & instabilem: & omnibus debilis: simplicem. & tenerae capacitatibus. Cuius frons est latenteribus quasi confusa grossitudine carnis: scilicet q̄ habeat maxillas carne plenas significat hominem multi afflictions: iracundum & grossi ingenii. Cuius frons est rugosa & deculuis a mediob: ut sit qui duplet in facie nasi siue hæc ut illæ siue non significat hominem simplicem: magnum: magni ingenii: & crudeles fortunas. Cuius frons est magna ex osse: & antiquitatem in rada nuda pilis vel calva præ vel fatis significat hominem austro: boi: ligandi & istellestus: sagace: maliciofū: magnificum magnæ iræ.

e iii.

non bene legalem. & ideo facile mendacem. Cuius frons est
uale longa & alta in rotundum ita qd facies uerius inuenit
figurata in acutum significat hominem simplicem. debi-
tem. conuicterem legalem. & crudelis fortunam.

¶ De Ciliis.

Cap.

LXI.

Cilia artuata multum & quae frequenter mora eleuantur
in altum significant hominem superbum: animosum.
vanagloriosum. audacem minacem. cupidum pulchro-
rum. & conuenientem ad utraga. Cuius cilia sunt deorum
declinata cum alteri loquitur vel alterum intuetur: quod
tentare sub eis significat hominem ualde malitiosum: uel si
laetam mendacem proditorum: temacem: pigrum: secretum:
pauciloquum. Cuius cilia sunt rara a pilis significant homi-
nem simplicem: uanum: debilem: cito crudelem: & in socie-
tate satis conuenientem. Cuius cilia sunt naturaliter pli-
catae deorsum ut quasi sint crista significant hominem inuenit
dum pigrum: suspiciosum: temacem: inuidum: & in multis
facile seductorem. Cuius cilia sunt ualde brevia & in colo-
re alba vel blunda significant hominem quasi ad oia conuenientem
te debilis: timidus: facile ac cito alteri credere & concubilis.

¶ De interciliis.

Cap.

LXII.

Tercilia significant hominem tenacem: inuidum &
secretum: sagacem: ualde cupidum pulchrorum: ual-
uae fortunae: & plus crudelis qd delebilis. Cuius in-
tercilia sunt longa ualde significant hominem aliquampli-
dore capacitatibus: subtilis intellectus: magnus audacter: uul-
nus fiducia: & amicitiae clare & perfectae.

¶ De oculis.

Cap.

LXIII.

Oculi magni. i. grossi & quicunque aperitionis significant
hominem frequenter pigrum: quandoq; audacter:
inuidum: partim uerrecundum: & partim non sicc-
um: conuenientem: temacem: uanum: deuiter: inuidum:

gnar irremedie memorie: grossi ingenti: & parvi intellectus
& minus sapientia: & reputet scire. Cuius oculi sunt in ca-
pite quasi absconditi, concavi intus & longinqui uitus signi-
fiant hominem suspicio sum malitiosum: magnae irae:
peruersi mors: valde mensorem audacie: crudelitati facile menda-
cem: minime: uitio sum luxuriosum: superbium: inuidum & sedu-
ctorem. Cuius oculi fonte valde præzeninent significant ho-
minem simplicem aut stultum: parvum uerecundum: malitio-
sum largum: facile seruitiale: grossi intellectus & inge-
nit: cito conuertibilem ad utrumq. Cuius oculi acute intue-
tur & studiose ciliis declinatis significant hominem malitio-
sum & multotiens feductorem: fallarium: sape mendacem:
inuidum: temerarem: secretum: impium: nec bene legem.
Cuius oculi sunt parvi & rotundi conuenienter significant
hominem uerecundum: debilem: simplicem: cito credentes
dicta alterius: grossi ingeni: cardi intellectus & frequenter
crudelis fortunae liberaliter alteri: & conuenienter ciceriu-
dum. Cuius oculi sunt obliqui significant hominem fallacem:
languorem: tenacem: inuidum: iracundum: mendacem: & in mul-
tis malitiosum. Cuius oculi sunt uarii & iuxtauti usagi signi-
fiant hominem sape mendacem uanum: simplicem: luxu-
riosum: feductorem: cito alteri credentes: inuidum: ambo-
sum: cupidum pulchrorum: & facile conuertibilem ad utrumq.
que. Cuius oculi sape conuenient: & mouentur ante & retro
significant horum: luxuriosum: instabilem: sape mendacem:
facile fallarium: proditorum: infideliter alteri: & conuenienter
secretum: valde sui sensu: & magna ira. Cuius oculi sunt mul-
ti motus aut duri siue tardi intuentes tamē acute cu[m] reclina-
tione carnis ciliis: significant hominem valde malitiosum in

multis uaniū: pigge: mendacem: infidelem: fidicofum: & rivo-
fum. Cuius oculi sunt quali rubri vel uicioī lachrymis uel
sanguine significat hoīem iracundū: supbum: dedignofum:
cruelē: inuercundū: infidele: mendacem: uanū: simplicem:
tenerē: capacitatē: leductore: & ex facili pitum. Cuius oculi
sunt valde grossi quasi similes oculis bouū: significat homi-
nem simplicē: cardi intellectus: male memoria: & grossi nu-
trimenti. Cuius oculi sunt in forma mediocres tendētes ad
migredinē significat hoīem conueniēter pacificū: māfuetū: le-
galem: ingenii bonū: agni intellectus: & conuenienter alte-
ri seruitiale.

Dicta. **Cap:** LXIII.
Nasus longus & aliquantulū subtilis significat homi-
nem audacem: curiosum: ip factis iracundū: uanum:
cito conuertibile ad utruīq: debilem: & ex facili cre-
dente. Cuius natus fuerit longus: & extensus habens pun-
ctam deorsum declinatā significat hoīem sagacē: secretum:
seruitiale: & conuenienter alteri fidelē: probū in agendis &
supplātanē. Cuius natus fuerit simius significat hominē
imperuolum: uanū: mendacē: luxuriosum: debilem: instabi-
lem: cito alteri credentē & conuertibilem ad utruīq. Cuius
natus fuerit i. medio latus & declinet ad cūniculatē sui signifi-
cat hoīem facile mendacem: uariū luxuriosum: uerbosum:
& crudelis fortunā. Cuius natus fuerit undici grossus & ba-
ne longus significat hominē cupidū omnium pulchritudinē
bonis simplicem: in malis sapientē: conuenienter bene fortu-
natū: si dūsum imēis quā cupie secrēta: & valde impus-
cientem q̄ se scire reputet. Cuius natus fuerit valde acutus:
in puncta & mediocris iter longū & curvū grossum & subti-
lem significat hominē cito irascibilē: malde sui sensus facile
rīxolum: & dedignolum: sagacē: debilē: malitio formū: leducto-
re: uniuersō: & memorē. Cuius natus fuerit valde rotundus i.

extremis & cū paruis naribus significat hominem superbium; grossi nutrimenti: cito credente: uanum: largū & fidelem. Cuius nasus fuerit nimis longus & in puncta plus subtilis q̄ grossus & conuenienter rotundus significat hominem in lo quando audacē in agendis probū: facile iniuriosum: fallacē: inuidū: tenacē: in fide secretū: cupidū alieni: & multis modis latēter maliciosum. Cuius nasus fuerit retortu: & curuatus in sursum & longus cōuenienter habens punctam grossam significat hominem audacē: superbū: tenacē: iniuidum: cupidum: iracundū: luxuriosum: mendacem: seductorē: vanagloriosum: infidelem: aixolum. Cuius nasus fuerit in medio ual de elevatus significat hominem s̄tpe mendacem: uanum: in stabilem luxuriosum: cito credente: importunitum: ingenii boni: grossi nutrimenti: & plus simplicem quam sapientem: & maliolam. Cuius nasus fuerit qualitate rubicundius ultra omnem sp̄ciam ceterorum significat hominem: auarū impium: tenacē: luxuriosum: supplantansē: bonitatis: grossi nutrimenti & ingenii: tenerē: capacitatē. Cuius nasus fuerit cōuenienter grossus undiq; & super pūctam planus aliquā tulum significat hominem factis pacificum: mansuetum: si delem laboriosum secretum: & boni intellectus. Cuius nasus fuerit super punctam aliquantulum pilosus & undique grossus conuenienter & in fundata frontis parum: subtilis significat hominem bona conditionis in omnibus: & conuertibilem facile ad utraq. Cuius nasus fuerit ubiq; gromunes habens latus significat hominē grossi ingenii: & plus simplicem quam sapientem: mendacem: fallacem: subdolum: rixosum: luxuriosum: iniuidum: & vanagloriosum.

¶ De naribus. Cap. LXXV.

Nasus nati strictæ ac subtile ac testiculos significant hominē habentē paruos testiculos: sagacem: dedignosum: mendacem: fidelem: vanagloriosum: cupidū pulchritudo in a-

gendi modestū. Cuius nāres fuerit magna & amplia signifi-
cant hominem habentem magnos testiculos. luxuriosum;
proditorem uanum:falsum:audacem:mandacem:imundum:
cupidum:grossi ingenii:tenacem:parum timidum. Cuius na-
res fuerit ualde obtusa significant hominem incipiente uanū:
mendacem:superbum:aspera fortuna:bellicosum.

¶ De Ore. Cap. LXVI.

Smagnum & latu ex clausura & aperitione significat ho-
minē audace:uerecūdu:facile bellicosū: medacē:uer-
bosū nouigerulu:comestorē:imundū:grossi ingenii tenacē:
& ualde incipiētē. Os cuius fuerit parua clautura & apericio
significat hominē pacificū:timidum:fidelem:secretum tenu-
cem:largum:uerecundū:doctrinalem:& parum comedentē
Cuius os fetet flatu significat hominem in epate uitiosum;
sept̄ mendacem:uanum lassiuum:fallacem:tenerae capaci-
tatis:grossi intellectus seductorem:imuidū:cupidum alienis;
& conuenienter alteri largumanouigerulum:cito credentē;
& plus simplicem quam sapientem. Cuius os redolent flatu si-
gnificant hominem conuenientem : sapientem:in dando &
retinēdo sagacem:secretum:cupidum pulchrum:fidicem;
cito credentem & convertibilem ad utraque.

¶ De Labiis. Cap. LXVII.

Abia oris ualde grossa uel nimium revoluta foris si-
gnificant hominem plus simplicem quam sapientem:
cito credentem:grossi nutrimenti:& conuincientem
ad utraque. Cuius labia fuerint conuenienter subtilia &
non multum foris rectortia significant hominem discretum
in omnibus:secretum:sagacem: iracundum: & multi inge-
nii. Cuius labia fuerint bene colorata & pli subtilia quā
grossa significant hominem bona conditionis in omnibus
& cito convertibile ad utruq; & citius ad uirtutes q; ad tristia.
Cuius labia non sunt bene aquaria in omni: in q; umani si-

malus altero significant hominem plus simplicem q̄ sapientem; grossi ingeni; tardi intellectus; & uaria fortunæ.

(De dentibus.) Cap. LXVIII.

Dentes parui & debiles in opere & rari & curti significant hominem debilem; boni ingenii; teneræ capacitatibus; mansuetum; legalem; fidelem; secretum; timidum; uitæ breuis; & ad utraq; conuenientem. Cuius dentes non sunt sibi æquipollentes quantitate & situ ginguarum ita q̄ quidam sunt stricti quidam lati; quidam rari quidam spissi significant hominem sagacem; ingenii boni; audacem; deditosum; inuidum; & familiæ convertibilem ad utraq;. Cuius dentes sunt valde longi & quasi acuti & alijs talium rari & fortes in opere significant hominem inuidum; impium; glulosum; audacem quasi inuercundum; mendaceum; fallaceum; fidelē; & iuspicio sum. Cuius dentes sunt citrini vel bruni siue sunt curti siue longi significant hominem plus stultum q̄ sapientem; grossi nutrimenti; cito credentes; turbili; itellectus; sepe fallaces; mendaceum; inuidum; cupidum alienj & iuspicio sum. Cuius dentes sunt grossi & lati siue declinent foris siue intus siue rari siue spissi significant hominem uanum; laetitiam; grossi nutrimenti cito credentes; simplicem; fallaceum; mendaceum; & teneræ capacitaris. Cuius dentes sunt fortes & spissi significant hominem longæ uitæ; cupidi pulchri; duræ capacitatibus; grossi igni; magnanimi; multū sui sensus; nouigentuli; & cito credentes. Cuius dentes sunt debiles parui rari & exiles significat hominem debilem breuis uitæ; sagacem; capacitatibus bonis; cito credentes; coiter uercundum; tractabilē; mansuetum & legalem. Cuius dentes sunt fortes & spissi significant hominem longæ uitæ; luxuriosum; comedionem; audacem; fortem; discretum. & sui sensus.

(De lingua.) Cap. LXIX.

Lingua nimis uelox ad loquendū significat hominem

plus simplicem q̄ sapientem grossi ingenii. malis intellectus.
cito credente & facile conuertibile ad utraq. Cuius lingua
balbutit loquēdo significat hominem valde simplicē. uanum i
stablem: iracundū: cito ab ira conuertibile. seruitiale & de
bilem. Cuius lingua est valde grossa & aspera significat ho
minē sagacem. malitiosum. cōuenienter fertiale. uanum,
dignosum. secretum. proditorem. nouigerulum. timidū:
impiū. conuenienter sufficientem multoꝝ. Cuius lingua est
subtilis significat hominem sagacem. ingeniosum. facile ti
midum. cito credentem atq; conuertibilem ad utrunc;

¶ De flau.

Ca.

LXII

Flatus multus significat hominē multi spiritus. & e
conuerso. cuius defectus est duplex aut ex partiturā
pulmonis: aut ex uitiositate toracis. Et ideo animal
multi fatus est multæ fortitudinis & multi potus.

¶ De uoce.

Cap.

LXXI

Vox grossa in fono significat hominem fortem auda
cem. superbū. luxuriosum. comedohē. ex facili bel
licotum: valde sui sensus: mendacem: fallaceum: secre
tum: iracundum: clamosum: inuidum. Cuius vox est subti
lis & debilis partio flatu significat hominē debilē: timidū
intellectus boni: sagacem: pauci cibi. Cuius vox est clara &
bene expedita in fono significat hominē cōuenienter prou
dū. veracē. sagacē. ingeniosum. mendacē. uanagloriosum. &
cito credente. Cuius vox est solida in cantu significat hominē
cōuenienter fortem. intellectuatū. cautū. temerē. cupidum
aleni. & ingeniosum. Cuius vox ē tremula significat homi
nem inuidū. suspicioſum. uanagloriosum. pigrū. debilem &
timidū. Cuius vox est valde alta in tono significat hominē
fortem. audacem. iniuriosū. & sui sensus. Cuius vox ē valde
alpera siue in cantu siue in loqua significat hominē grossi i
genii intellectus & nutrimēti. Cuius vox nimis resonat. teli.

pedita catarris &c. significat hominem plus simplicem q̄ sapientē grossi nutrimēti: unū instabilē. facile timidiū. mendacē. & cito credentē. Cuius uox ē mitis & plana & grata auditori si significat hominem pacificū. secretū. timidū. tenacē. iracundū. & valde sui sensus. Cuius uox incipit a graui & finit in altū significat hominem iracundū: impetuosum: audacē: & tutum. Cuius uox in uocatione alterius sonat mollis significat hominem debilem: mansuetū: tenacē & sagace. Cuius uox in uocatione alterius est acuta & alta significat hominem tutū: iracundū: audacem: sagacem: maliciatum: & satis superbū. Cuius uox est dirupta alta & placabilis significat hominem timidiū: & ex facili uanū: animoſū: cito credentē: & luxuriolū.

¶ De rītu.

Cap. LXXII.

Plaus abundat in ore stultorum & habentium plenam: & etiam merito. Cuius bucca ex facili rīset & significat hominem simplicem: uanum: instabilem: cito credentem: grossi ingemij & nutrimēti: feruibilem: & nō secretū. Cuius bucca raro ridet & breuiter significat hominem stabilem: tenacem: sagacem: clari intellectus: secretum: fidelem: & laboriosum. Cuius bucca ducē mouetur ad ride dum significat hominem sapientem: valde sui sensus: sagace ingeniosum: patientem: tenacem: studiosum: suae artis: iracundum: supplancaneum. Cuius bucca facile rideat: & ridendo sepe ruffat vel officat aut torqueat caput. significat hominem carnum: inuidum: cito credensem & cōuertibile ad utruq. Cuius bucca ridet & torqueat cū derisione alterius significat hominem arrogātē: saltū: tenacē: iracundū: mēdaciē & aliquā p̄ ditorē.

¶ De Mento.

Ca. LXXIII.

Mento amplius & grossus carne multa significat hominem pacificum: mediocris capacitatis: grossi ingeni: legalem: secretū & facile cōuertibilem: ad utruq. Cuius mento est acutus & cōuenienter plenus carne signifi-

cat hominem boni intellectus alti cordis. & fatis laudabilis
nurmenti. Cuius mento est quasi duplex quadam valle si-
gnificat hominem pacificum. grossi ingenii. uanum. cito cre-
dente. conuenienter alteri feruilem. & ualde supplantan-
tem. & secretum factorum. Cuius mento est acutus. & sub-
tilis carne significat hominem audacem. belicosum. irascibi-
lem. deditosum. timidum. debilem & aliquantulum serui-
talem. Cuius mento est recurvus cum valle in iunctura ma-
xillarum & carne macer. quasi acutus significat hominem
peccatum. simplicem. audacem. superbum. minacem. inui-
dum. xenacem. fallacem. cito irascibilem. iracundum prodi-
torem. furem. & supplantatorem.

¶ De barba. Cap. LXXXIII.

BArba nascitur uiro ultra. xxiiii. annum paulatim de-
die in diem. & tunc nascitur femur extra sextum. Et
est sciendum q̄ tales pili procreantur de superfluita-
tibus ciborum. funis sitas quorum superascendit usq; ad p̄
tes maxillarum uelut sumus ad foramina canini. Et cum
amplius non inueniant meatus apertos quibus bene ualeat
superius ascendi. sic inde exeunt in modum pilorum qui
dicuntur pili barbae. Mulieres pene omnes earent barba in
maxillis. Et est sciendum q̄ omnes humores in quibus iū
ris barba generatur. in mulieribus menstruum. quod est eis
quodam meatu & motu satis luna. quandoq; lemel iū
fe. & quandoq; bis. cuius exitus dicitur esse fluxus sive sup-
fluum. Istud uero contingit quando mulier non est gravida
fam transfacta. xii. annos. & hoc menstruum. quandoq; ei in
iac transmutatur ita maximas. Verum est q̄ hi humores ita
subtiles ex natura calidi sunt q̄ ex eis quasi orientur pili. &
quando in maxillis mulieris & proprie circa os ubi magis
abundat calor. & haec mulier dicitur esse barbuta. Sciendi
qd' talis mulier est ualde luxuriosa propter calidam sui cō-

plexionem. Est ergo fortis nature & miliis conditionis. Mulier vero bene munda a pilis & praeceps circa os secundum phisionomiam dicit esse bonae complexionis si licet timida: pauida: nerecunda: debilis: smitis: & obedientis & econseruo barbata. Irem dicimus quod in maxilla faciei aut habet barbam aut non habet quae si habet iam dictum est: sed si non habet aliquid barbae hoc praedicendum est: quod non habens aut non est adhuc in aetate habendi: aut est propria casu nunquam potest exire. Puer non habet barbam eo quod non est natura tam potens adhuc neque tam matura quod possint porri maxillarum aperiri: & idem intelligentius est de puerula ratione menstrui propter lunam loco barbae. Cuius barba est bene ordinata siue complicita & spissa pilis significat hominem bonae naturae & rationatis conditionis ad omnia secundum coniunctum & datos mores productus: & econuerso. De illis qui habent eam male compositam: ut patet in comicis: qui postquam perdidierunt ambos testiculos ualde transmutantur a natura virorum in naturam mulierum.

¶ De Karne. / Cap. LXV.

Acies quae ferpe sudac ex facilis motu significat hominem calidam naturam: unum: luxuriosum: sumubice: comeclentem: & grossi ingenii ac nutrimenti. Cuius facies est ualde carnosa significat hominem timidum: contentem: et latum largum: discretum: luxuriosum: male memoriem: rito credentem: auditem: & bene legale: qd alterius importunus: malum: luntatis in opere: inuidum. Et facies concavibilem ad oras: & ualde presumptuosam. Cuius facies est macilenta signifi- cat hominem fagacem: fatigabilem: nitellectus: boni plus era delem: qd pium: tenet: capacitatem: & dengosum. Cuius est facies minima: ualde & rotunda: signaturiter significat hominem simplicem: timidum: debilem: grossi nutrimenti: male memoriz. Cuius facies est similiis ebrio: significat ho- piem:

bibetem unum: bonum:luxuriosum:unum:fortem: & ex facili inebriatur. Cuius facies irascibilis assimilatur cito & ex facili irascitur & tenera iram diu. Cuius facies est longa & macra significat hominem valde audacem ligua & factio: simplicem:lixofum:superbum:iniuriosum:fallacem:durum moribus:pium:& conuenienter luxuriosum. Cuius facies est communis inter longam & rotundam macram & crassam significat hominem conuenientem ad omnia tamē citius in bono quā in malo. Cuius facies est valde crassa & lava significat hominem simplicem plus quā sapientem: grossi in genii tardi intellectus:hebetem in agendis:sepe vanagloriosum:credentem:coquerebilem ad omnia:luxuriosum:unum:obliuiosum:in malo falsum:detraactorem: & supplantantem. Cuius facies est valde plana:sine tumore valde elevata signifcat hominem bone conditionis ad omnia & fatis amabilem:alteri seruitalem:cito credentem:non multum sagace: satis fidem: & plus simplicem q̄ sapientem: ac patientem in pace communiter grania p aduersam fortunam. Cuius facies est aliquātulum vallata & plus macra q̄ crassa significat hominem iniuriosum:inuidiosum:fallacem:mendacem:unum: semirixofum:laboriosum:grossi ingenii:unum:valde simplicem: & tardi intellectus. Cuius facies est mediocris illa qualibet dispositionē ceterarū tamē plus pinguis q̄ macra significat hominem in sermone veracem: facilem: seruiciale:memorabilem:communiter ingeniosum: sagacem: & memorabilem.

Cuius facies est valde curva & longa ac gracilis significat hominem grossi ingenii:quai ad omnia bona: simplicem: tardi intellectus:& non legalem: & ex leui:occasione: malitiosum. Cuius facies est latior a fronte inferioris usque ad iuncturam maxillarum & altior q̄ postea significat hominem simplicem:in agendis & in loqua inuidum:partim timidum:partim audacem:temerarem:mendacem:unum falli

genuitudo sum ritofum:debilem:grossi nutrimenti:& ma-
li ingenii. Cuius facies est bene disposita carne colore &
suis partibus ut oculis ciliis & caetera. quibus sit delectabi-
lis & placida significat hominem generaliter bene dispositum
ad agendum uitia & uirtutes. Cuius facies est i colore pal-
bida significat hominem non bene sanum: ualde malitiosum:
proditorem:mendacem:superbum:uanum:luxuriosum:
inacem:inuidum:prafumptuolum:grossi nutrimenti: non
bene fidelem neque legalem. Cuius facies est bene colora-
ta significat hominem laudabilis dispositionis: in sua com-
plexione iecundum:cito credenter:alteri conuenienter serui-
tiakninellesus boni: & ex facilis ad omnia conuertibilis.

¶ De auribus.

Cap. LXXVI.

Vris est hominis & auricula caeteri animalis: & un-
guis est hominis ungula caeteri animalis. Cuius au-
res sunt magna & grosse significant hominem sim-
pliter uel solidum:pigrum: grossi nutrimenti: malas me-
moriae: durae capacitatibus. Cuius aures ualde sunt paruae
& subtiles significant hominem boni ingenii: intellectus:
& sapientias: secretum: pacificum: sagacem: timidum: labine-
stum: uundum: tenacem: uerecundum: uanagloriosum: ani-
mos pigrum: memoriae bona: satis alteri: fertitiale. Cuius au-
res aliquantulum sunt logre: i. ultra coem formam uel apla: ex
transuerso significant hominem audace: inuercidum: uanum: piga-
rump: insipientem: alteri luxuriale: pauci laboris: & multar coestiois.

¶ De capite.

Ca. LXXVII.

Apud magnum & bene rotundum ex omni parte si-
gnificant hominem secrerum: sagacem in agendis: in-
geniosum: discretum: magna imaginationis: laboris:
sum: stabilem: & legalem. Cuius caput est habes gulari gro-
lam cum collo q declinet uersus terram significant hominem
sagacem: tenacem: pacificum: secrerum: ualde sui sensus:

& stabilem in agendis. Cuius caput est longum habens faciem longam & magnam ac deformem significat hominem fatuurn; malitiosum; nuelalde simplicem; uantum; cito credentem; nouigerulum; ac etiam inuidum. Cuius caput est valde uolubile hinc & illinc significat hominem fatuum simplicem; quantum; mendacem; fallacem; prafumptuosum; ilitabilem; tardii intellectus; nali ingeniti tenerer capacitytatis; ali quantulum prodigum & nouigerulum. Cuius caput est grossum habens latam faciem significat hominem insipicione ualde animosum; cupidum pulchrorutus; sagacem; simplicem; grossi nutrienti; secreteum; sudacem; & non bene uerecundum. Cuius caput est grossum. Et non conuenient enter formosum habens gulam curtam & collum grossum significat hominem in te lati sapientem; sagacem; & ceterum; ingenuosum; stabili imaginationis; fidelem; uerae; & multis tractabili. Cuius caput est paruum habens gulam subtilem & longam significat hominem valde debilem insipientem; pauci cibis doctrinalis; & non bene fortunorum.

¶ De gula.

Ca.

LXXVIII.

Gvia candida siue macra aut crassa significant hominem uanagloriosum; uanum; timidum; laxiuum; facile inuidacem; conuenienter sagacem; magno irae; & diu dedignosum. Cuius gula est macra & subtilis & in qua uex apparent significat hominem male fortunem; debilem timidum; pigrum; grossi nutrienti; cito credentem; & convertibilem ad utraque.

¶ De Collo.

Cap.

LXXVIII.

Collum longum significat pedes ligeros; & gracieles; etiam significat hominem simplicem; non secreum; timidum; debilem; inuidum; mendacem; fallaceum; in doctrinalis; & ciro convertibilem ad utraque. Cuius collum est curtum significat hominem sagacem; tenacem; ful-

Lacrim: secretum: stabilem: discretum: inacidum: ingeniosi:
magni intellectus: conuenienter fortis: amantem pacem:
dominium: & omnia timida.

De Spatulis.

Ca.

LXXX.

S. Paulus macra & minura significant hominem de-
bilem: midum: pacificum: pauci laboris: cito creden-
tem: & ad omnia conuertibilem. Cuius spatulae sunt
late & grosse significant hominem fortem: tenacem: fide-
lem: grossi ingenii & nutrimenti: simplicem: multi laboris: t-
fatis comedenter: & libenter flantem: in pace. Cuius spatu-
lae sunt curue ad interius significant hominem sapienti-
um: secretum: ingeniosum: & supplantandum. Cuius spa-
tulae sunt abraeae significant hominem simplicem: tenace: t-
laboriosum: modestum: in omnibus ut lingua & conve-
nientia: pacificum: cito credenter: & conuertibilem: ad utriusque
Cuius spatulae sunt farquales ut unum carnum sit: altera maior
Significant hominem pigritum: tardum: intellectus: grossi inge-
ni: & modicenti: simplicem: idiorum: capacitatis: fidicem: pauca
cent: tenacem: proditorem: falsum: & non credenter. Cuius
humeri spallarum sunt valde elevati significant hominem
apertem: uite: moribus: inuidum: simplicem: uanum: mendaci-
em: instabilem: audacem: inuercundum: & rixofum.

De brachiis.

Ca.

LXXXI.

S. Rachia longa quæ extensioe attingunt gemma litera
raro contingat significant hominem libecalem: agi-
daceum: superbum: impetuolum: desiderii: debilem:
simplicem: cogitamini pauci & uanagloriosum. Cuius bra-
chia sunt valde curta respectu staturæ corporis significant
hominem bellificum: ingratum: audacem: inuidum: super-
bum: fastuosum: & tenacem. Cuius brachia sunt grossa: offi-
bus metris & mitica carne significant hominem conuenienter
fortem: superbum: cito presumptuosum: inuidum: cupi-

f iii

gium pulchrum. & cito credentem. Cuius brachia sunt pri-
ginae & musculola significant hominem vanagloriosum. cupi-
dū quorundā delectabilē. & plus insipientē q̄ sapientē i agō
dis. Cuius brachia sūt ualde pilosa siue sum magna siue cras-
sa & mollis. carnis significant hominem luxuriosum. tenerae
capacitatis. debilem. multæ suspicitionis. & sagaciter nūlino-
sum. Cuius brachia sunt ualde nuda pilis significant hominem
eneræ capacitatis. magnæ iræ cito credetem. uani. laxitudi-
mendacē. facile fallacē. sagacē in malo. & debilem.

¶ De Manibus.

Ca.

LXXXVIII

Manus mollii carnis macta. & longæ significant hominem
meum boni intellectus. eneræ capacitatis. ex facili ci-
midum. libenter pacifici. fatis legalem. differenti. fer-
mitatem. domestice conuersatiōis ad doctrinam. Cuius ma-
nus sunt ualde grossæ ac breves significant hominem grossum in
genii simplicem. uanu. mendacē. fortē. laboriosum. fide
femicito credentē. & breuis ira. Cuius manus sūt pilosæ &
grossopæ pilosæ. ac digitozæ. & curvæ. significant hominem lu-
xuriosum. uanum. mendacē. grossi ingenii. & pilosæ simplicē
q̄ sapientem. Cuius manus in digitozæ curvatiæ. sursum signi-
ficant hominem liberalem & seruicialem. capacitatib; bona;
sagacem. paru. inuidum. longa ira. intellectus boni. & me-
diocrem inter secretum & nō secretum. Cuius manus sunt
implicabiles uersus extreamam partem digitozæ. significant
hominem tenacem. cupido. dūm cogitatum. laboriosum.
sagacem. dūni propotioni. & nō cito convertibilem ad credi-
dum audiu.

¶ De Peftore.

Ca.

LXXXIX

Pectus grossum & amplum significant hominem. for-
tem. audacem. superbum. tenacem. iracundum. rapa-
cem. cupidū. inuidum. & sagacem. Cuius pectus est
grossū & in medio aliquantulū elevatū significant hominem

subtilis spiritus alti intellectus consili boni: verace: nomen
dum ingenio sum: sagacem sapientem: magna: irae: citius: ali
& conuenienter lexitum. Cuius pectus est aliquantulum
pilosum significat hominem luxuriosum: valde sagacem: pa-
lum duram: capacitatibus liberalem: laboriosam: & alteri serui-
talem. Cuius pectus est paucum a pilis significat hominem
debilem: & teneram: capacitatibus. Cuius pectus est planum: &
macrum ac mundum a pilis significat hominem timidum:
inadibilis uita: & ingenii: tenerae: capacitatibus pacifice uite:
secretum: & duram conuersationis ad plorandum.

¶ De Dorlo.

Ca. LXXXIII

Dorlum siue pinale pilosum macrum: & ualde clausum
ab aequalitate partium significat hominem in-
uerectandum: maliciosum: bestiale: quali intellectus
debilem: patrem: fatigacionis: & pigrum. Cuius dorlum est ma-
gnum: & piangue significat hominem fortis: grossi nutrimentum
etiamnamque cardum: pigrum: & malice fallacie. Cuius dorlum
est subtile: & extensum: & plus macrum: q[uod] crassum significat
hominem debiliter facili: panicum: manum: rixosum: &
ito credentiam qua audit.

¶ De Venire.

Ca. LXXXV.

Venter panziatus significat hominem leviter dedigno-
sum: comedonem: bibonem: tardum: magnanimum
uauagloriosum: fallace: luxuriosum: mendacem: pac-
tum legalem: & partim proditorum. Cuius uenter est parvus
& exensis significat hominem labioriosum: conuicienter fa-
bile: sagacem: intellectus boni: & tenerae capacitatibus. Cuius
uenter est ualde pilosus: s. ab umbilico inferius: significat ho-
minem loquacem: audacem: sapacem: intellectus boni: tenerae capa-
citatibus: & conuenienter ad utrap: eloquenter: ex facili: panidis:
tractabilis pro amicis: alti: cordis: & non bene fortunatum.

¶ De Carne.

Ca. LXXXVI.

f iii.

Cro mollis ubiq; corporis significat hominem debilem: luxuriosum: ex facilis tuncidum intellectus boni: tenera: capacitate: pauci cibi: fidelens: varia fortunae: & plus aduersa q; prospera. Cuius caro est dura vel aspera significat hominem fortem: audacem: duri ingenit: uanum: superbum: plus insipientem q; lapientem. & crudelis fortunae. Cuius caro est purgata & alba significat hominem uanum: uanagloriosum: hebetem: obliuiosum: curiosum: ad omnia: aliquantulum timidum: uerecundum: sagaceum: mali ciolum: mendacem: durum: ad credendum: omnia.

¶ De Costis.

Ca.

LXXXVII.

Ostra crassae & carnosae significant hominem forte: tardum: & ualde simplicem. Cutis costae sunt sub tiles & parvae ac nudae a multa carne: significant hominem debilem: pauci laboris: sagace malum. & iustu ad bonum.

¶ De Lemore.

Ca.

LXXXVIII.

Hunc ualde spissum pilis ac bene ericlis significat hominem luxuriosum: fortem ad coecidum: & eius semina valet ad concipiendum. Cuius femur est rapido pilis & subtilibus & extensis significat hominem conuenienter castum idest raro luxuriantem: & eius femen non est bene uirtuosum ad concipiendum. Cuius femur est talium si ue male dispositum: significat hominem debilem: timidum raro coeuntem: & cito conuertibilem ad ueruus.

¶ De coxis.

Ca.

LXXXIX.

Oxas bene pulpolae significant hominem fortem: audacem: superbum: ut patet in dexterarum: gallis: & fatis combus: & econuerio.

¶ De Genibus.

Ca.

LXXX.

Genua pinguis significant hominem timidum: libidinose: uanum: pauci laboris. Cuius genua sunt tenua significant hominem fortem: audacem: fatigatum:

secreta: & boni iteris.

¶ De Cruribus. Ca. LXXXI.

Cura hominis habent magnas pulpas retrocurum et
carent carnis Scientia est qd Aristoteles dicit in
libro animalium: Omne animal carnes pulpa magna
in cruribus habet cunctam altitudinem substantiam ut pilorum
&c. Cuius crura sunt grossa ossibus & carne ac pilo inge-
nient hominem fortem audacem: securum, grossum, eminens
grum: tardum: Et durae capacitas: Cuius crura sunt subtilia
& non bene pilosa significant hominem debilem timidum
sæculibus brevi: fidelium servitalem: Si raro humero pilorum. Co-
tus crura sunt omniaco mutata a pilo signant hominem tem-
tem: debilem: Et cito pauidum: Cuius crura sunt tardi: pilo
ta significant hominem pilosum circa genitula: Et lugurido:
fumido: per manus simplicem: infibulum vel abundantem
malis humoribus.

¶ De Caniculis pedum.

Ca. LXXXII.

Caniculae pedum grossae & crassae: Et valde toris pre-
eminentes significant hominem vienundum: tardi:
dum: pauidum: debilem: parum: laboris: sagacem: fide-
lum: Et eratibilem. Cuius caniculari pedum habent meritos
valde manifestos: Et uenales: significant hominem audacem:
formosum: superbum: Et animosum.

¶ De Pedibus. Ca. LXXXIII.

Cedes magni id est grossi in carne: elongati in figura
ac dure pellis significant hominem simplicem: de-
tem: grossi instrumenti cordi in talibus: Et uenales.
Cuius pedes sunt tardi: subtilest: maestri: pellis molli: signi-
ficant hominem boni intellectus: alii in genitula: timidum:
debilem: sagacem: fatigabilem: parum laboris: Et cito credentes.

¶ De Vaginibus. Ca. LXXXIV.

Vagis est hominis: Vagula vero: cruralibus: carni

animalis. Vnde ungues subtile ac boni coloris. Et longa fortis significant hominem bonae conditionis ad dispositio- nem sui in fortitate. Et q[uia] mater tempore gravitationis non comedit res ualde salitas: uno insipidas: et econuenienter ut patet de unguibus avium rapacium respectu carcerarum. Cuius unguis sunt in colore pallida significatur sanitatem. Ita- nti sunt sicut a natura ut patet de illis accipitrum & falconis.

¶ De calcaneis. Ca. LXXXV.

Alcanei pedum parui. Et macri significant hominem facile timendum: paucum: & debilem. Cuius calcanei sunt magni. Et circa significant hominem securius: fortis: audacter: frigide: levata plura insipientia q[uia] sapientia.

¶ De Plantis pedum. Ca. LXXXVI.

Lantes pedum continent signa: canalicula: uelut una musculus: quibus facile propellit cognoscit testa fortuna animalis est infotum uita est mortis. Et cum possunt patere sufficiuntur in arte que dicitur. Chinomantis quam plene sciuntur in nostris diebus uelut acutaria & piromanta & quoddam alias. Nam illorum signorum quoddam significant hominem quodam malum: & quoddam imper- utrum: cuius dubio. Vnde sciendum est q[uia] Oxuras multas & longe significant multa: impedita uita: Et labore: & paupertatem & miseriariam. Curiae uero significant peius in omni gradu. Cuius pellis plantarum est grossa: significat hominem fortem: & sanguinis subtilis uero debilis.

¶ De Passibus pedum cundo. Ca. LXXXVII.

Aduis pedum cundo si sunt tardi & ampli significant hominem habentem malam memoriam: grossi: in genitusturbidi intellectus: tenaces: pauci laboris: Et non facile credentes omnia. Cuius passus cundo. Sunt ueloci & curvi significant hominem pulcherrimam agredis: cito imaginantem sicernitatem capacitas. Cuius passus firmi:

ampli & discordatiuam rectam non tenet. significare
simplicem & grossi nutrimenti ac sagacem in malo: ut patet
de alijs.

De Motu persona. Ca. LXXXVIII.

Oras personae festintus cum debet esse rationabiliter firma sine loquacitate sine sedentia stet in pedibus ut mouendo manus uel pedes uel caput nec sit
si neccesse significat hominem irrationabilem: indiscretum: nasci-
le loquentem: uanum instabilem: mendacem: &c non bene fi-
deliam. Cuius motus fit rare quando loquitur significat ho-
minem fatus conuentientem ad singularem sagacem tenacitatem
securitatem: stabilitatem: & bonitatem illius. Cuius motus fit us-
tor & sine causa uel hinc uel post significat hominem sim-
plicem: grossi ingenii: & valde malicieolum. Cuius motus est
elauditus significat hominem maliciosum: impudicum: ful-
sum: inuidum: cupidum alieni: & aliquantulum communis
eius: ad omnia ad quae inoneatur uel inuenitur ubique alter.

De gibbosis & strumosis. Ca. LXXXIX.

Gibbus idest struma significat hominem ligace formalis
de ingeniis: malae intencionis: fallaciem & fatis ma-
licieolum. Cuius gibbus est tanquam ante significat
hominem i animo duplicitem: & plus simplicem: & sapientem:

De cuncta hominis. Cap. C.

Haura horis multe numeris de illo, unde si hafta sue
sit longa & bene recta ac plus rotunda quam pinguis figura
hinc hominem audacem crudelis: supurbem: clamoriferum
magistri: durum: iras: tenace: plumpio: lutum: & circa credent
sem: iudicium: spe: mentis: comit: i multis: maliciosum. Cuius
hafta est longa & crassa: communis: significat hominem
fortem: facile iustificem: fallacem: grossi: ingenii: invenit: agi-
cendum: gratuum: & suppeditatum. Cuius hafta est valde &
qui manca est: subtilis significat hominem insipientem: uniuspi-

pendace: grossi nutrimenti importunita: ad optata: cito
credentia debilem in agendis tardum: & vnde: fui sensus:
Cuius statura est curta: & grossa significat hominem vanum
invidum: si pio sum: & plus simplicem q. sapientem: grossi
ingenii: & convenienter alteri temeritatem: & credentiam: 15.
greci ira: Cuius statura est magna: Et curta ac bene: Et G.
significat hominem naturaliter sagacem: ingenium: temer-
atum: superbum: audacem: secretem: fatigabilem: magno-
risum: convenienter sapientem: intellectus: bonis: & pulde
supplantaneum: Cuius statura est declivis: anterioris modi hu-
mane ueritate fed natura significat hominem sagacem: fecre-
tum: thebetem: grossi nutrimenti: severum: tenacem: labi-
sum: dura: ira: & non credentem: Cuius statura est uer-
sa in posteriori parte significat hominem stolidum: macili-
intellexi: grossi nutrimenti: vanum: male: memoriam: & ci-
ty: convertibilem: ad uenit.

C. Notitia De Scindulis: 9.1. Cato: 10. G.
Quia uideris hominem bramalem: rufotum: fidelem:
longum: spicatum: pinguis: uulniferum: macrum: lissi-
plicem: bonum: pulchrum: non utanagloriosum: pau-
peratum: non inuidum: albus: sapientem: non nato: tollantem:
bene loquuntur: tremunt: non mendacem: rectum: in haffa: no
audacem: non crudelis: etiam ex fasti: clamosum: illibatum:
non facile: ut uidetur: illogicaum: modesto: usum: non supple-
caneum: & ligacem: non calidum: in carne: ac pilosum: in capi-
ribus: & in venere: & non sapere: luxuriosum: inconveniens: omni-
losten fallatur: & mendacem: de manu: non subdolus: non
bona: sapientem: sine artis: bonitate: uterum: bene: diuitem:
non genitatem: non crudeliam: conuictum: alterius: bei-
ne pauperem: non pium: & misericordem: morbo: domum: ué-
bitorem: non mendacem: ac laudatorem: sicut: mercis: & em-
ptorum: non in aliquo: mercede operata: & calumiantem:

habere bonum fortis: & volenter esse bonum quo ad deum
non multipliciter aduersatum: Redde speciales gratias soli
deo & eius matre: Et tunc est operatio diuina contra cur-
sum communem naturae mundi transitorii.

¶ Capitulum ultimum libri phisionomia: i quo compendiatur
intentio singulorum capitulo, eiusdem scientie.

¶ Phisionomista oportet te scire sapienter omnia que
prædiximus in unoquoq; capitulo iudiciorum par-
ticularium ne iudicando quenq; præcipites in eam
scientiam: cum iudicium in uno iudiciorum non solum
modo sit attendendum. Sed quilibet phisionomista debet
caute colligere in seipso testimonia illa uniuersi corporis qj
non de aliquo accidentaliter transmutantur: ut de sanitate
in infirmitatem &c. ueluti sunt testimonia oculorum frontis
nati aurium dentium &c. Et cum diversa testimonia hu-
sus præbeant iudicium dignitatis phisionomiae semper de-
climandum est ad uniuersale iudicium: & maioris partis omni-
um membrorum quæ supra diximus ordinare. Et qui ali-
ter fecerit cadet leuiter in errorem. Causa est quia omne
membrum habet per se certa iudicia ut patet in predictis
capitulis. & ideo nullus homo est qui solummodo sit unus
iudicii propter certum membrum cum unum contradicat
alieri. Et magis uincens devincat minus. Et quia membra
sunt multa: & quodlibet habet sua iudicia non uidentur ca-
pitula errare: cum non sit ex toto unum in unoquoque ho-
mene dic his quæ prædiximus: immo uidetur multum di-
uerfigari a toto: quod si esset non esset iusta probatio. ~
¶ Oculi habent sua iudicia: & homo causa oculorum debet
esse sic dispositus sed alia membra ad quid erunt? Ergo cum
tot membra sint ideo sunt multæ diversitates in homine.
¶ Et sic nullus homo cadit in iudicium unus membra: sed
omnium: quare cum dilectione sunt inuestiganda capitula

& commiscenda. Insuper credendum est q; multa sunt eti;
dentia que ueraciter laxant: quando huiusmodi rei uerita-
tem considerare uoluerimus in omnibus scilicet actas per-
sonae: actas temporis ad personam: longa permanentia in lo-
co: longus usus doctrinae: & unus usus certae societatis: nimia
regnatio humorum complexionis: praeter solitum: aggru-
do accidentalis: violenta accidentia contra naturam: & defe-
citus alicuius sensus naturalis ex quinque. Quare si alius
cum grandi industria huius omnia que supradiximus arge-
datur commixtae. Et sic aliquis iudicium de praedictis mo-
do aliquo non errabit: & non erratum non fallet deo uolen-
te. Et haec de Phisionomia quae nunc praediximus dicta
sufficient.

¶ Michaelis Scotti de procreatione & hominis Phi-
lionomia opus feliciter finit.